

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра світової економіки

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«СТРАТЕГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС
У ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ»**

(за матеріалами «Асоціація «Український національний комітет Міжнародної
Торгової Палати (ICC Ukraine)», м. Київ»)

Студентки 2 курсу, 9м групи,
факультету міжнародної торгівлі
і права
спеціальності 292 «Міжнародні
економічні відносини»
спеціалізації «Міжнародний бізнес»

Шостак Катерини
Валентинівни

Науковий керівник,
доктор економічних наук,
доцент

Бохан Аліна
Василівна

Гарант освітньо-
професійної програми,
доктор економічних наук,
професор

Калюжна Наталія
Геннадіївна

Київ 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС У ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ	7
1.1. Генезис визначення стратегічного партнерства	7
у торговельно-економічній сфері	7
1.2. Аналіз діяльності Асоціації «Український національний комітет міжнародної торгової палати (ICC UKRAINE)»	14
Висновки до розділу 1.....	18
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СЕРЕДОВИЩА ДІЯЛЬНОСТІ АСОЦІАЦІЇ «УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ КОМІТЕТ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГОВОЇ ПАЛАТИ (ICC UKRAINE)»	19
2.1. Характер динаміки та структури торговельно-економічних взаємодій між Україною та ЄС	19
2.2. Форми участі Асоціації «Український національний комітет міжнародної торгової палати (ICC UKRAINE)» в просуванні товарів на європейський ринок	30
Висновки до розділу 2.....	35
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС У ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ	36
3.1. Визначення напрямів сприяння розвитку стратегічного партнерства між Україною та ЄС в торговельно-економічній сфері.....	36
3.2. Прогноз результативності дій Асоціації «Український національний комітет міжнародної торгової палати (ICC UKRAINE)»	42
Висновки до розділу 3.....	42
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	49
ДОДАТКИ.....	56

ШОСТАК К., 2 курс (ОС «магістр»), ФМТП КНТЕУ, спеціальності «Міжнародні економічні відносини», спеціалізація «Міжнародний бізнес»

У випускній кваліфікаційній роботі проаналізовано відносини між Україною та ЄС у напрямку стратегічного партнерства у торговельно-економічній сфері. Розглянута діяльність Асоціації «Український національний комітет міжнародної торгової палати (ICC UKRAINE)», досліджено основні напрямки її розвитку. Досліджено торговельно-економічні взаємодії та проведено аналіз інвестиційної привабливості України. Надані рекомендації щодо розширення напрямів стратегічного партнерства між Україною та ЄС в торговельно-економічній сфері та зроблено прогноз результативності дій Асоціації «Український національний комітет міжнародної торгової палати (ICC UKRAINE)» у форматі стратегічного партнерства.

Ключові слова: стратегічне партнерство, інвестиційна привабливість, європейський ринок.

Shostak K., 2nd year (OS "Master"), FMTP KNTEU, specialty "International Economic Relations", specialization "International Business"

The final qualification work analyzes the relations between Ukraine and the EU in the direction of strategic partnership in the trade and economic sphere. The activity of the Association "Ukrainian National Committee of the International Chamber of Commerce (ICC UKRAINE)" is considered, the main directions of its development are investigated. Trade and economic interactions are studied and the analysis of investment attractiveness of Ukraine is carried out. Recommendations for expanding the areas of strategic partnership between Ukraine and the EU in the trade and economic sphere are provided and a forecast of the effectiveness of actions is made Association "Ukrainian National Committee of the International Chamber of Commerce (ICC UKRAINE)" in the format of a strategic partnership.

Key words: strategic partnership, investment attractiveness, European market.

ВСТУП

Актуальність дослідження. У політичному, культурному та торгово-економічному відношеннях Україна та країни-члени Європейського Союзу мають свою історію взаємовідносин. У даний час формат взаємодії України та ЄС набуває динаміки та охоплює різні напрями діяльності, серед яких: торговельне, інвестиційне науково-технічне та культурне співробітництво; реалізація спільних гуманітарних програм, прєктів з питань покращення безпеки, охорони навколишнього середовища та стратегічного планування.

У ХХІ ст. світ, зокрема й Україна та Європа перебувають у під впливом кардинальних соціально-економічних трансформаційних процесів як зовнішніх, так і внутрішніх. У світлі різних тенденцій глобалізації, вагоме значення надається регіональній інтеграції держав і, насамперед, що об'єднується навколо європейських ідей та цінностей. Якщо спочатку йшлося переважно про економічні та технічні елементи взаємодії, то в останньому десятилітті розпочато будівництво стабільного та міцного політичного союзу.

З новими тенденціями формуються загальні норми в таких сферах, як соціальна політика, імміграція, правосуддя, зовнішня політика, узгоджуються митні правила та питання безпеки. У зв'язку зі зміненою системою міжнародних відносин (Brexit) і провідною роллю ЄС, а саме тому ефективна інтеграція між європейськими політичними інститутами і Україною є особливо важливою.

Розвиток зовнішньоторговельних відносин України з ЄС відкриває нові можливості реалізації економічного потенціалу країни та створення низки позитивних ефектів для стимулювання внутрішнього виробництва. Водночас співробітництво з ЄС супроводжується цілим рядом ризиків, які реалізуються у зовнішньоторговельному співробітництві та мають бути враховані у зовнішньоекономічній політиці України, що актуалізує обрану тему дослідження. Співробітництво України з ЄС відповідає загальній українській зовнішньоекономічній доктрині, яка базується на постулатах економічної відкритості та активної участі країни у глобалізаційних процесах.

Дослідженням питань зовнішньоторговельних відносин України та країн-членів ЄС займалися ряд науковців, серед яких: А. Гальчинський, Н. Калюжна, Д. Лук'яненко, А. Мазаракі, В. Міщенко, Ю. Олейников, В. Онищенко, О. Плотников, О. Рогач, А. Румянцев, В. Сіденко, О. Сльозко, А. Філіпенко, О. Усенко, В. Храмов, О. Шаров та ін. Втім, у науковій літературі недостатньо уваги приділено механізмам торговельного співробітництва саме в контексті утвердження стратегічних детермінантів.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти розвитку стратегічного партнерства між Україною та ЄС в умовах глобалізації.

Об'єктом дослідження є міжнародні економічні відносини, що виникають у процесі розбудови стратегічного партнерства між Україною та ЄС у торговельно-економічній сфері.

Метою дослідження є вивчення сучасних особливостей стратегічного партнерства між Україною з ЄС та ідентифікація пріоритетних спрямувань щодо активізації нових форм економічних контактів і реалізації спільних ринкових намірів, а також розробка на цій основі рекомендацій і прогнозів.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- дослідити генезис стратегічного партнерства у торговельно-економічній сфері;
- проаналізувати діяльність Асоціації «Український національний комітет міжнародної торгової палати (ICC UKRAINE)»;
- дослідити характер динаміки та структури торговельно-економічних взаємодій між Україною та ЄС;
- визначити форми участі Асоціації «Український національний комітет міжнародної торгової палати (ICC UKRAINE)» в просуванні товарів на європейський ринок;
- визначити напрями сприяння розвитку стратегічного партнерства між Україною та ЄС у торговельно-економічній сфері;
- зробити прогноз результативності дій Асоціації «Український національний комітет міжнародної торгової палати (ICC UKRAINE)».

Методи дослідження. Дослідження виконано із застосуванням системного підходу. Автором були використані методи логічного та порівняльного аналізу, економіко-статистичні та графічні методи.

Інформаційною базою дослідження стали закони України, інші нормативні документи, теоретичні висновки й узагальнення вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів, що містяться в монографіях, спеціальній та періодичній літературі, статистичні дані з Державної служби статистики щодо обсягів імпорту та експорту з країнами ЄС тощо.

Практичне значення отриманих результатів. Надані пропозиції, що можуть бути використані при розробці концепції розвитку зовнішньоекономічних відносин України з ЄС, вдосконалення правового регулювання в цілях стимулювання процесу економічного зростання в перехідній економіці через зміцнення зовнішньоторговельних позицій у взаєминах з країнами ЄС.

Інформація про апробацію результатів дослідження. За підсумками кваліфікаційної випускної роботи опубліковано наукову статтю, зокрема: Шостак К. Вектори розвитку стратегічного партнерства між Україною та ЄС. Світова економіка / World Economy: зб. наук. ст. студ. ден. та заоч. форми навчання / відп. ред. Г.В. Дугінець. Київ: Київ. нац. торг-екон. ун-т, 2020.

Структура та обсяг випускної кваліфікаційної роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, 3 розділів, 6 підрозділів, висновків та пропозицій та списку використаних джерел 77 найменування. Загальний обсяг роботи – 58 сторінок.

РОЗДІЛ 1 ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС У ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ

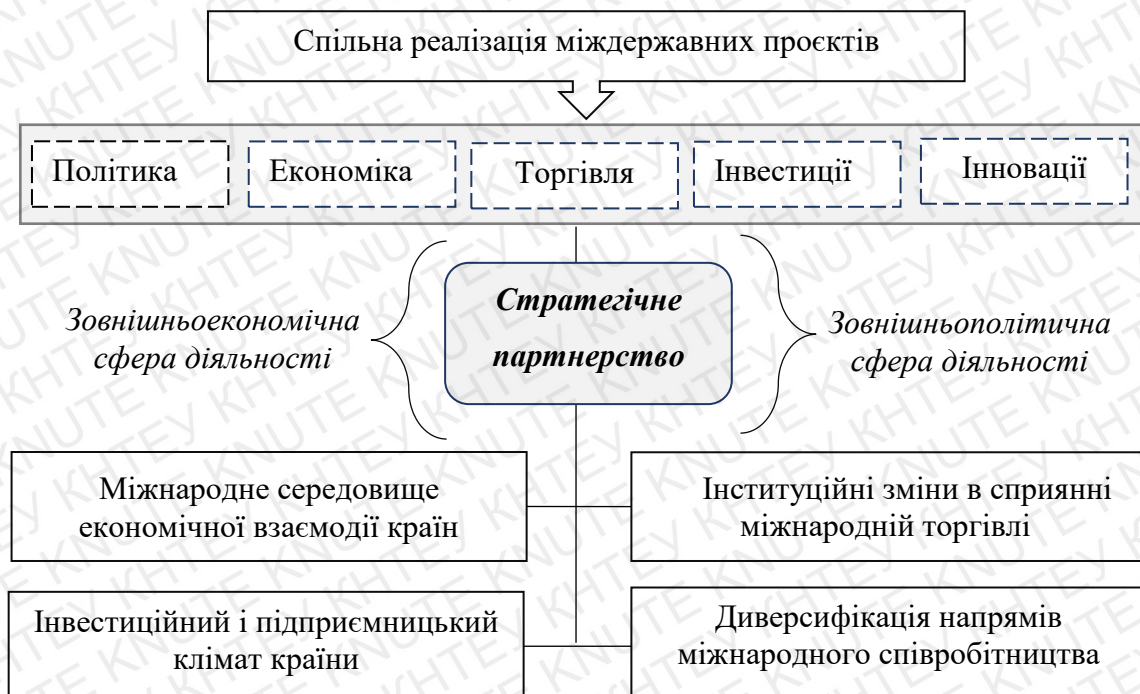
1.1. Генезис визначення стратегічного партнерства у торговельно-економічній сфері

Сучасні міжнародні економічні відносини мають стрімкий та динамічний розвиток. Постійне зростання взаємовідносин між суб'єктами потребує пошуку нових форм координованої взаємодії та побудови гнучкої системи відносин України з ключовими міжнародними гравцями, яка відповідатиме запитам глобалізованого світу і сприятиме посиленню ролі нашої держави на світовій арені.

У зв'язку з цим, стратегічне партнерство виявляється одним з найважливіших інструментів, ним визначаються двосторонні і навіть багатосторонні відносини особливого забарвлення і змісту. Довгострокове партнерство стає випробуванням для країн та перетворює цей інструмент на доволі гнучкий механізм взаємодії, що використовується провідними країнами та інтеграційними об'єднаннями, а також надає нові можливості для підвищення результативності дій на міжнародній арені.

Стратегічне партнерство – тип міждержавних відносин, побудований як послідовна система взаємодії держав в напрямі реалізації спільних стратегічних завдань, інтересів та цілей. На відміну від союзницьких відносин стратегічне партнерство не передбачає жорсткої системи зобов'язань політичного, економічного, гуманітарного або безпекового характеру. Стратегічне партнерство є також системою взаємодії двох або кількох держав, яка ґрунтується на визнанні спільних цінностей та/або бачення, високому рівні співробітництва у визначених сферах, обопільній зовнішньополітичній підтримці, зокрема, в рамках міжнародних організацій, узгодженні позицій у кризових ситуаціях та при вирішенні міжнародних конфліктів. При цьому можливі розходження позицій країн-партнерів з тих або інших питань не повинні істотно впливати на розвиток стратегічного співробітництва в цілому.

Стратегічне партнерство може бути побудовано на більш прагматичних засадах, навколо реалізації масштабних міждержавних проєктів, зокрема, в економічній, торговельній, інвестиційній, транспортній, інфраструктурній, політичній, безпековій та інших галузях (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Елементи розвитку стратегічного партнерства*

* Джерело: розроблено автором

Наповнення стратегічного партнерства змістом відбувається залежно від специфіки цілей та завдань, що вирішуються за його допомогою. Для відносин стратегічного партнерства необхідне визначення головних напрямів взаємодії, засобів і шляхів, які ведуть до реалізації спільних цілей, продумана концепція відносин, визначення засобів досягнення мети і цілей, етапів їх реалізації, нейтралізації чинників, що перешкоджають цьому. Відносини стратегічного партнерства формалізуються у відповідних угодах і домовленостях та втілюються у поточну практику взаємодії країн-партнерів. Такі відносини нерідко передбачають наявність певних інституційних основ.

Відносини стратегічного партнерства встановлюються між сторонами, що мають стратегічне значення одна для одної, і які спроможні, завдяки партнерським відносинам, підвищувати свою роль та вплив у більш широкому

міжнародному контексті. На сьогоднішній день, стратегічне партнерство не має чіткого визначення. У табл.1.1. зазначені основні підходи визначення вченими поняття «стратегічне партнерство».

Таблиця 1.1.

Наукові підходи до визначення поняття «стратегічне партнерство»*

Автор	Визначення
1.Ракутина Н. [64]	<i>Стратегічне партнерство</i> – це довгострокова добровільна і взаємовигідна співпраця, яка ґрунтується на об'єднанні ресурсів, компетенцій, знань і здібностей його суб'єктів, сприяє досягненню максимально ефективної діяльності суб'єктів партнерства і забезпечує стабільний соціально-економічний розвиток регіону
2.Разумков О. [26]	<i>Стратегічне партнерство</i> – це наявність такої міждержавної взаємодії, яка дозволяє партнерам, поєднуючи зусилля, досягти життєво важливих внутрішніх і зовнішньополітичних стратегічних цілей»
3.Седляр Ю. [26]	<i>Стратегічне партнерство</i> – це вищий рівень торговельно-економічної співпраці, різноспрямованість геополітичних інтересів, зовнішньополітична взаємодопоміжність, позитивна динаміка та ефективність контактів державно-політичних, фінансово-промислових, військових, наукових і культурних еліт. Це надійність механізмів вирішення спірних питань, це врешті решт, атмосфера довіри і взаєморозуміння
4.Парахонський Б. [26]	<i>Стратегічне партнерство</i> – це тип міждержавних відносин, побудований у вигляді послідовної системи взаємодії держав у напрямі реалізації спільних стратегічних завдань, інтересів та цілей.
5. Жовква І. [32]	<i>Стратегічне партнерство</i> – це особливий інструмент зовнішньої політики держави, використовуючи який вона узгоджує свої дії на міжнародній арені з іншими країнами.

* Джерело: розроблено автором

Доцільно зазначити, що особливість реалізації стратегічно партнерства у сфері торговельно-економічної діяльності включає 7 етапів: 1) визначення пріоритетних сфер партнерства, порівняльний аналіз ринкового середовища країн партнерів, визначення сильних і слабких сторін країн-партнерів; 2) визначення принципів та напрямів економічного партнерства; 3) визначення стратегічних національних інтересів; 4) формулювання стратегічних цілей партнерства; 5) розробка стратегії досягнення цілей партнерства; 6) розробка програм реалізації цілей; 7) оцінка ефективності реалізації цілей країн-партнерів.

Відносини України зі своїми стратегічними партнерами становлять одну з ключових основ її зовнішньополітичної діяльності. Включення України в систему стратегічних відносин з провідними державами світу засвідчує значущість нашої країни як міжнародного актора. Вибір Україною стратегічних партнерів ґрунтується на стратегічному баченні шляхів розвитку держави, обумовлений усвідомленням її національних інтересів і засобів їх реалізації. У ряді випадків характер цих відносин може набувати життєво важливого значення для існування і розвитку нашої держави. Зміцнення і розвиток стратегічних відносин, надання їм більш глибокого змісту має становити провідну сферу застосування зусиль української дипломатії та інших державних інституцій.

Визначення можливих партнерів та розвиток потенціалу двосторонніх взаємин до такого рівня – тривалий і складний процес, який залежить від низки чинників політичного, економічного, безпекового, культурного тощо характеру. Система стратегічного партнерства нашої держави формується згідно з обраним Україною стратегічним курсом на модернізацію країни у відповідності до сучасних викликів глобалізованого світу.

Відносини України з різними стратегічними партнерами не повинні входити у суперечність між собою, мають бути максимально гармонізованими, на що і спрямовуються зусилля української дипломатії. У випадку виникнення серйозних розбіжностей або конфліктних ситуацій між різними стратегічними партнерами України, якщо вони зачіпають нашу державу, вибір форми її поведінки в тій чи іншій ситуації має здійснюватися у відповідності до національних інтересів та обраного нею стратегічного курсу.

Головною об'єднувальною метою стратегічних відносин з глобальними державами є посилення міжнародних гарантій безпеки України для збереження її суверенітету, територіальної цілісності, демократичного поступу і економічного розвитку. Відносини з Європейським Союзом (ЄС) є ключовим пріоритетом зовнішньої політики України.

Стратегічний характер партнерства з Україною підтверджений спільними документами. Єдність стратегічних цілей обох сторін полягає у забезпеченні їх взаємовигідного динамічного і поступального розвитку на основі демократичних цінностей, формуванні системи стабільності і безпеки у східноєвропейському регіоні. Включення України в систему стратегічного партнерства ЄС шляхом всебічної і глибокої інтеграції в європейські структури найбільше відповідає процесам перетворення її на сучасну, динамічну, розвинену, демократичну державу.

Стратегічне партнерство з ЄС Україна розглядає як важливий крок на шляху реалізації своїх євроінтеграційних цілей. Стратегічні відносини України з ЄС вибудовуються за політичними, економічними, юридичними напрямками, передбачають максимальну інтенсифікацію торговельних, соціальних, культурних зв'язків, поглиблення співробітництва у сфері безпеки, охоплюючи фактично усі можливі напрямки співробітництва.

Зоні вільної торгівлі надає Україні нові можливості для розвитку торговельних зв'язків. У зоні вільної торгівлі діє особливий торговельний режим для країн-учасниць за рахунок усунення внутрішніх тарифів при їх збереженні в торгівлі з іншими країнами. Спільний ринок забезпечує не тільки вільний рух товарів та послуг, а також капіталів і громадян. Тобто, починається інтеграція безпосередньо у сфері виробництва.

На нашу думку, торговельну інтеграцію країн можна схарактеризувати наступними конкретними формами (зона економічного росту, зона преференційної торгівлі, промислова зона вільної торгівлі, зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз, політичний союз), що визначають глибину регіональної інтеграції та вирізняються за своєю суттю й певними обмеженнями (додаток А, табл. 1).

Відмінності між економікою групи країн та економікою окремої країни ліквідуються в процесі міжнародної економічної інтеграції та характеризуються наступним:

- у межах однієї країни товари, послуги та робоча сила переміщуються вільно;
- товари, послуги, капітал і робоча сила, які переміщуються із одного регіону країни до іншого, залишаються в межах дій системи законів однієї країни, в тому числі й тих, які регулюють економічні відносини;
- у масштабах групи країн існує кілька валют і центральних банків, які регулюють обіг грошей. У регіонах однієї країни в обігу знаходиться одна національна валюта, яка регулюється центральним банком;
- міжнародний рух товарів, послуг і робочої сили є об'єктом спеціальних міжурядових договорів та угод, положення яких не поширюється на економічні відносини, що діють усередині країн.

Зменшення цих відмінностей до їх повної ліквідації є процесом міжнародної регіональної економічної інтеграції. Вони можуть бути ліквідованими лише в результаті дій країн чи спеціальних міжнародних організацій[46, с.16].

Розвиток західноєвропейської регіональної інтеграції триває, потребуючи дослідження нових явищ. Навіть ґрунтовний аналіз політичного виміру даного процесу, спроба якого була здійснена в дослідженні, не може дати вичерпної відповіді на багато нагальних питань, адже дискусії про кінцеві цілі інтеграції, в конкретних формах її здійснення, широті геополітичного охоплення далеко ще не закінчені.

На нашу думку, триватиме продовження енергетичного діалогу, співпраці в інвестиційній сфері, гармонізація законодавства, а також вдосконалення технічних та екологічних норм і стандартів. Значну роль для успішної інтеграції України до спільного європейського економічного простору буде відігравати: 1) розширення доступу до ринку ЄС та вироблення ефективних механізмів врегулювання суперечностей з питань антидемпінгу; 2) оптимізація митного режиму; 3) реалізація спільних з ЄС проектів у сфері технологічного співробітництва [55, с.58].

Переговори щодо нової базової угоди між Україною та ЄС щодо заміни чинної угоди про партнерство та співробітництво розпочались у березні 2007 року (у 2008 році сторони домовились про назву майбутньої угоди - Угоди про асоціацію). 11 листопада 2011 року в Брюсселі відбувся заключний 21-й раунд переговорів щодо угоди про асоціацію, протягом якого були узгоджені всі умови угоди. Союзну угоду було підписано з метою модернізації інституційних рамок співпраці між Україною та ЄС, що сприяє поглибленню відносин у всіх сферах, одночасно зміцнюючи політичний союз та економічну інтеграцію на основі взаємних прав та обов'язків.

Переговори між Україною та ЄС розпочались у 2008 році, коли Україна стала членом Світової організації торгівлі (СОТ). Останній 21-й раунд переговорів відбувся в Брюсселі в 2011 році, під час якого були узгоджені всі умови основного договору, а Угода про асоціацію була розпочата в березні 2012 року. Тобто всі умови були технічно узгоджені. Угода про асоціацію між Україною, з одного боку, та ЄС та його державами-членами, з іншого, дозволяє сторонам перейти від партнерства та співпраці до політичних органів та економічної інтеграції.

У 2014 р. Угода про асоціацію України з ЄС була ратифікована Верховною Радою та Європейським парламентом [4, с.52]. Угода про асоціацію, що містить положення Угоди про поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі (ПВЗВТ), набула чинності у повному обсязі 1 вересня 2017 р. хоча деякі її частини почали попередньо тимчасово застосовуватися з 1 листопада 2014 року, а положення Угоди про ПВЗВТ – з 1 січня 2016 року. Запровадження режиму вільної торгівлі з перспективними торговельно-економічними партнерами дозволяє Україні диверсифікувати географію та номенклатуру національного експорту у довгостроковій перспективі. Набуття ЄС, поряд з економічним, також військово-політичного виміру відкриває можливості для взаємодії між Україною і ЄС з широкого кола питань світової політики.

1.2. Аналіз діяльності Асоціації «Український національний комітет міжнародної торгової палати (ICC UKRAINE)»

Початок діяльності Асоціації «Український національний комітет міжнародної торгової палати (ICC UKRAINE)» припадає на кінець 90 років, Українське суспільство тільки почало активно формуватися та об'єднувати ділові кола для створення адаптивної програми функціонування бізнесу. Першою установою стала Спілка промисловців та підприємців. Але вже на першому етапі при створенні законодавчо-нормативної бази було зрозуміло, що її зусиль недостатньо для висвітлення інтересів економіки України, адже український бізнес потребував виходу на іноземні ринки.

В світі десятиліттями формувалися правила і норми ведення торгівлі та бізнесу, їх дотримувалися більшість держав. Саме Міжнародна Торгова Палата (ICC) стала втіленням цих норм. Участь держави в цій структурі через діяльність Національних комітетів відкривала безмежні можливості для бізнесу на світових ринках, тому було прийнято рішення, яким доручалося УСПП докласти всіх зусиль для створення Українського Національного Комітету Міжнародної Торгової палати.

У 1997 році Світова Рада ICC прийняла рішення про створення Українського національного комітету Міжнародної Торгової Палати. У цьому ж році Кабінет Міністрів України своїм розпорядженням доручив причетними міністерствами та відомствами сприяти у створенні ICC Ukraine. У результаті у 1998 році було створено ICC Ukraine, який став першим національним комітетом ICC на території країн СНД.

Асоціація «Український національний комітет міжнародної торгової палати (ICC UKRAINE)» здійснює свою діяльність згідно із Конституцією України, Законів України, постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів України, інших нормативно-правових актів, Статуту ICC Ukraine та Конституції ICC. Згідно Статуту це неприбуткова організація, тому основною її метою є сприяння систематичному розвитку вільного міжнародного обігу товарів, послуг, інтелектуальної власності та

інвестиційного капіталу, розвитку національної економіки та її інтеграції у світову господарську систему, збільшенню експорту товарів і послуг українських виробників, формуванню сучасних промислової, фінансової, торговельної інфраструктури, створенню сприятливих умов для конкурентної підприємницької діяльності, розвитку усіх видів підприємництва та становленню високого рівня компетентності, справедливості, чесності у сфері національних та міжнародних ділових відносин [1].

Впливова глобальна організація бізнесу користується беззаперечним авторитетом у розробці сучасних правил та стандартів, які визначають ведення міжнародного бізнесу. МТП співпрацює з такими впливовими міжнародними організаціями, як: ООН, СОТ, Світовий банк, МВФ, ОЕСР.

Основна діяльність Асоціації «Український національний комітет міжнародної торгової палати (ICC UKRAINE)» направлена на допомогу розвитку бізнесу та вихід на закордонні ринки. Існує дуже багато напрямлень у яких співпрацює асоціація з українським бізнесом. Головні напрямки діяльності спрямовані на розробку глобальних стандартів ведення бізнесу, проведення досліджень з міжнародного бізнесу, проведення тренінгів-семінарів та конференцій, які стосуються усіх сфер діяльності ICC, відстоювання інтересів міжнародного бізнесу в якості консультативного органу при ООН, ЄБРР.

ICC Ukraine допомагає бізнесу у вході на міжнародні ринки надаючи: маркетингові послуги, послуги з налагодження бізнес-комунікацій, надання інформаційних та навчальних послуг (рис.1.2.). На сьогоднішній день маркетингові послуги займають одну з найголовніших ніш у компаніях. Внутрішнє середовище надзвичайно швидко розвивається та змінюється. Наразі робота компаній повністю спрямована на відстеження змін на внутрішньому ринку та дослідження світових тенденцій, тому при виході на зовнішні ринки компанії потребують допомоги.

Рис. 1.2 Перелік послуг що надає ICC Ukraine бізнесу.

* Джерело: розроблено автором на основі [1]

Налагодження бізнес-комунікацій доволі трудомісткий процес, але він майже завжди направлений на довгострокове та продуктивне співробітництво. При будівництві стосунків компанії прагнуть отримати не просто дані, а вже оброблену й скомпоновану інформацію, що допоможе

отримати чітке розуміння цілей та надасть змогу прорахувати результати, поведінку, реакцію партнера. Асоціація «Український національний комітет міжнародної торгової палати (ICC UKRAINE)» надає можливість для налагодження бізнес-комунікацій за допомогою проведення галузевих заходів: 1) висвітлення проблематики, яка цікавить вашу компанію, під час заходів ICC Ukraine за участі представників компанії; 2) включення питань, що цікавлять вашу компанію, до тематичної розсилки ICC Ukraine яка містить українські та іноземні підприємства; 3) участь у бізнес-делегаціях для візиту за кордон; 4) сприяння в отриманні бізнес-візи, складання рекомендаційного листа для компаній-членів ICC Ukraine в рамках членського пакету; 5) розміщення інформації на сайті ICC Ukraine, розміщення логотипу з гіперпосиланням на сайт організації/підприємства на сайті ICC Ukraine серед рекомендованих партнерів; 6) користування брендом ICC Ukraine при позиціонуванні.

Асоціація постійно відстежує та приймає участь у формуванні міжнародного середовища, надає безцінні можливості оновлювати та передавати навички у веденні діяльності. Головним напрямком діяльності ICC Ukraine є міжнародне співробітництво та створення умов для інтеграції українського бізнесу до міжнародної бізнес – спільноти. Асоціації «Український національний комітет міжнародної торгової палати (ICC UKRAINE)» сприяє формуванню позитивного міжнародного іміджу України та створює сприятливе бізнес – середовище для сталого розвитку та процвітання. Принципові преференції ICC Ukraine – це партнерські взаємини із Національними комітетами Світової організації бізнесу (The World Business Organization) у 94 країнах світу для сприяння міжнародній торгівлі, опанування нових ринків, пошуку партнерів та залучення інвестицій.

Висновки до розділу 1

Досліджено концептуальні підходи до визначення поняття “стратегічне партнерство” та його різновидів. Обґрунтовано важливість розвитку стратегічного партнерства у сучасній міжнародній економіці. Розглянуто основні елементи розвитку стратегічного партнерства. Сформульовано умови, критерії та основні принципи встановлення відносин стратегічного партнерства при здійсненні експортно-імпортних операцій.

Висвітлено основні етапи реалізації стратегічно партнерства у сфері торговельно-економічної діяльності. Зазначена мета будування стратегічних відносин з глобальними державами. Розглянуто становлення стратегічних відносин України та виділено основні напрямки їх розвитку. Проаналізовано становлення відносин між Україною та ЄС. Визначено наслідки співпраці України та ЄС. Висвітлено позитивні сторони від реалізації України своїх євроінтеграційних цілей.

Проаналізована діяльність Асоціації «Український національний комітет міжнародної торгової палати (ICC UKRAINE)» та досліджено її розвиток при формуванні торговельно-економічних зав’язків України. Досліджено вплив Асоціації «Український національний комітет міжнародної торгової палати (ICC UKRAINE)» на ведення бізнесу та розглянуто методи впливу на формування позитивного міжнародного іміджу України. Зазначено напрямки діяльності та розподілено їх на декілька основних груп. Розглянута допомога ICC при виході українського бізнесу на іноземні ринки.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СЕРЕДОВИЩА ДІЯЛЬНОСТІ АСОЦІАЦІЇ «УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ КОМІТЕТ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГОВОЇ ПАЛАТИ (ICC UKRAINE)»

2.1. Характер динаміки та структури торговельно-економічних взаємодій між Україною та ЄС

Починаючи з 2014 року Україна остаточно обрала європейський напрямок державного розвитку, активізація якого почалася 21 березня, з початку першого етапу підписання угоди про асоціацію нашої держави з Європейським союзом. Основним інструментарієм зближення України з ЄС стала Угода про асоціацію, включаючи Поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі (ПВЗВТ). ПВЗВТ надала Україні основу для модернізації її існуючих торговельних відносин та економічного розвитку. Головні сектори економіки країни почали змінюватись та відповідати стандартам країн союзу.

З 1 січня 2016 року почали тимчасово застосовувати ПВЗВТ, що стало важливим кроком для посилення партнерських торговельно-економічних відносин. З моменту застосування ПВЗВТ українські комерційні організації отримали стабільний та передбачувано-преференційний доступ до одного з найбільших світових ринків з більш ніж 500 млн. споживачів. Підприємства отримали нові можливості, серед яких залучення конкурентних та найбільш прогресивних технологій, можливості удосконалення вітчизняного виробництва, за рахунок посилення конкуренції із європейською продукцією та можливості збільшення обсягів виробництва та збуту вітчизняної продукції на величезних теренах високотехнологічної Європи. Підприємства ЄС отримують переваги від полегшеного доступу до українського ринку за рахунок якого активно будують нові відносини з вітчизняними бізнес-партнерами в якості постачальників, покупців та виробників. З 1 жовтня 2017 року набули чинності ряд додаткових торговельних преференцій зі сторони ЄС для української держави, що виражалися у полегшенні як бюрократичного процесу здійснення торгівлі так і зменшенні та скасуванні ряду митних платежів для окремих товарних груп [66].

Зокрема дані преференції дозволяли збільшити експортовану кількість сільськогосподарської продукції, що відповідає умовам Угоди про Асоціацію не сплачуючи митних зборів. Це в свою чергу прискорює процес ліквідації імпорتنих тарифів встановлених ЄС на ряд промислових товарів, що передбачені угодою.

Розглянемо детальну характеристику динаміки обсягів експорту та імпорту товарів (у вартісному) вимірі між Україною та ЄС табл. 2.1..

Таблиця 2.1

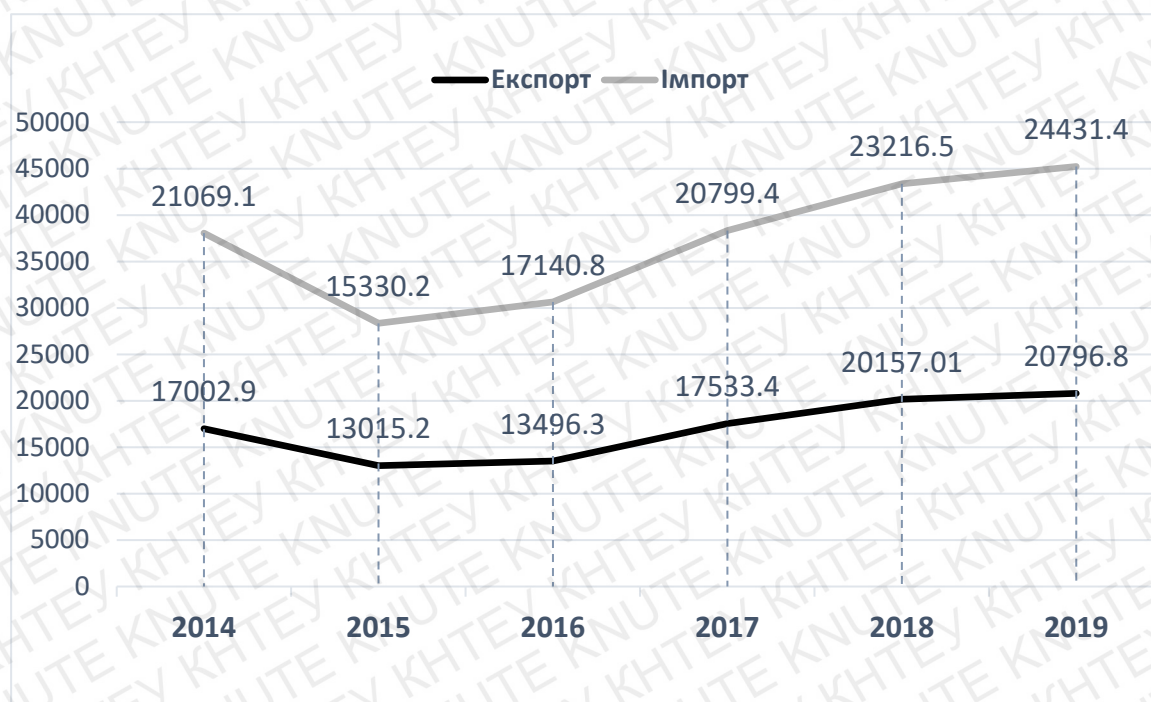
**Показники міжнародної торгівлі товарами України з ЄС
за 2014-2019 рр.**

Роки	Експорт			Імпот			Сальдо в млн. дол. США	Оборот в млн дол. США
	Абсолютне значення	Приріст		Абсолютне значення	Приріст			
		млн дол.	%		млн дол.	%		
2014	17002,9	244,3	1,46	21069,1	-5977,4	-22,10	-4066,2	38072
2015	13015,2	-3987,7	-23,45	15330,2	-5738,9	-27,24	-2315	28345,4
2016	13496,3	481,1	3,70	17140,8	1810,6	11,81	-3644,5	30637,1
2017	17533,4	4037,1	29,91	20799,4	3658,6	21,34	-3266	38332,8
2018	20157,01	2623,6	14,96	23216,5	2417,1	11,62	-3059,48	43373,5
2019	20796,8	639,79	3,17	24431,4	1214,9	5,23	-3634,5	45228,2

Джерело: розроблено автором на основі [16]

Характеризуючи динаміку зміни експорту та імпорту товарів та послуг між Україною та ЄС, бачимо, що у 2015 році відбулося падіння українського експорту та імпорту з ЄС в порівнянні з 2014 роком на 23 % та 27 % відповідно. Дане падіння було спровоковане національною політичною та економічною кризою та з окупацією частини території суверенної та незалежної української держави. На рис. 2.1. представлена динаміка зовнішньої торгівлі між Україною та ЄС завдяки якій ми зможемо оцінити та порівняти загальні обсяги експорту та імпорту.

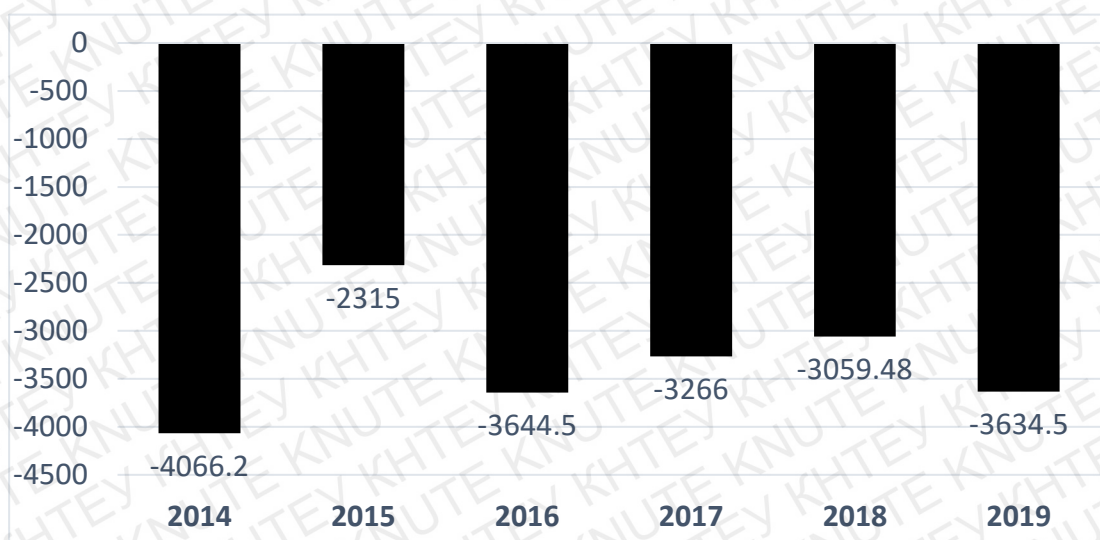

Рис. 2.1. Динаміка зовнішньої торгівлі (експорт, імпорт) між Україною та ЄС (в млн. дол. США)

Джерело: розроблено автором на основі [16]

З рис. 2.1 видно, значне падіння обсягів імпорту, що в порівнянні з обсягами експорту 2015 р., було більш різке. Відбулося різке скорочення попиту на іноземні продукти у кризові періоди в Україні. Впродовж аналізованого періоду вартісні обсяги українського імпорту переважали обсяги експорту, які добре видно на рис. 2.2.

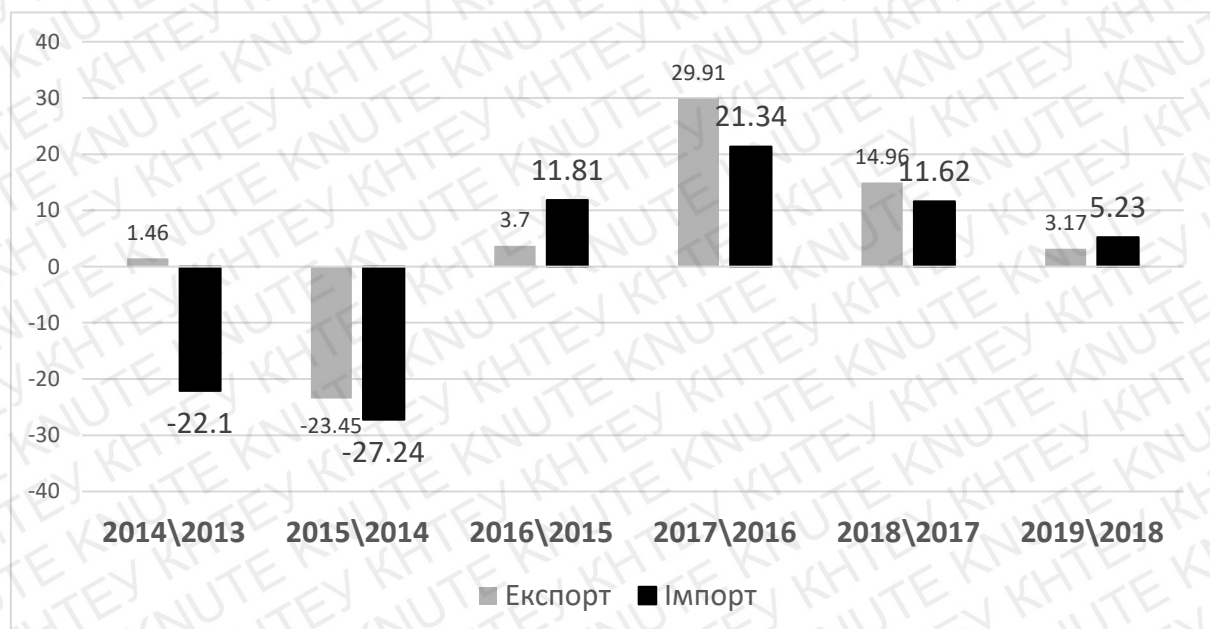
Рис. 2.2 Динаміка Торговельного сальдо між Україною та ЄС за 2014-2019 рр. (млн. дол. США)

Джерело: розроблено автором на основі [16]

Різке падіння імпорту товарів з ЄС у 2014-2015 рр. спричинене зниженням купівельної спроможності, яка стала наслідком девальвації національної грошової одиниці та відповідно еквівалентним зменшенням заробітних плат та доходів громадян, натомість продукція власного виробництва стала дешевшою та більш конкурентоспроможною з іноземними аналогами як на внутрішньому так і на зовнішньому ринках (через зниження собівартості в твердому валютному еквіваленті).

В період з 2015 року тенденція швидкого приросту негативного сальдо є відсутньою, попри економічне зростання вітчизняної економіки, що пояснюється кращим та якіснішим забезпеченням внутрішнього ринку вітчизняними товарами, що наразі краще конкурують з товарами-аналогами з ЄС як у ціновому так і в технологічному аспектах. Відповідне технологічне покращення української продукції нарощує загально-національні експортні позиції України на європейському ринку.

Розглянемо більш детально динаміку приросту експорту/імпорту товарів та послуг між Україною та ЄС рис. 2.3.

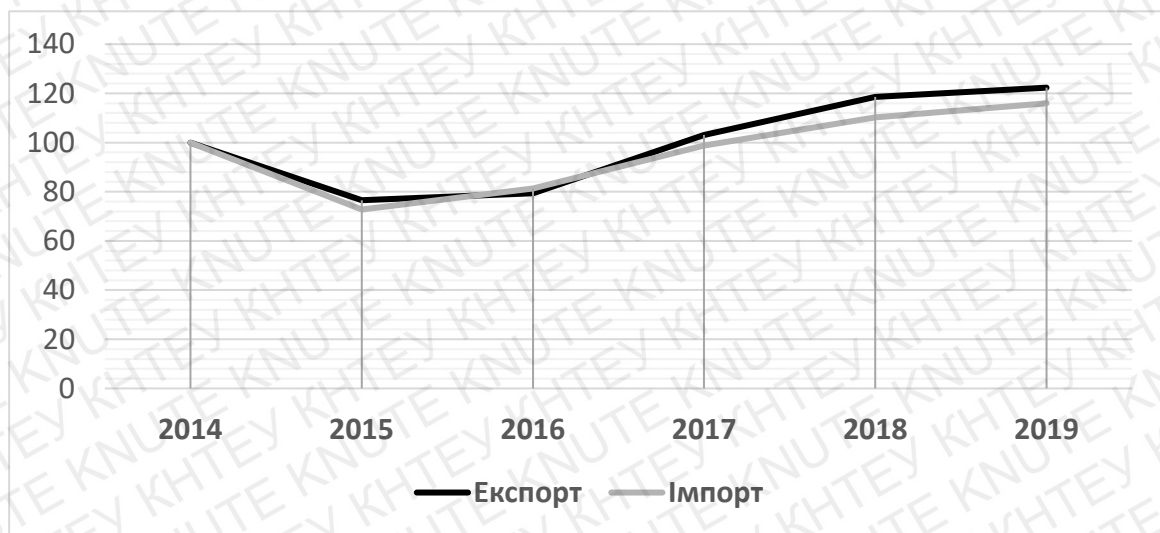

Рис. 2.3 Динаміка приросту експорту/ імпорту товарів між Україною та ЄС у % до попереднього року

Джерело: розроблено автором на основі [16]

Аналізуючи динаміку приросту експорту/імпорту товарів між Україною та ЄС, бачимо відсутність сталої тенденції проросту, що різко змінюється. Високий рівень відносного проросту як експорту так і імпорту припадав на 2017-2018 роки, де відносний приріст загального експорту товарів був вищим відповідних показників відносного проросту імпорту.

На рис. 2.3 вказано динаміку проросту загального експорту/ імпорту між Україною та ЄС в порівнянні з базовим 2014 роком.

Рис. 2.4 Приріст загального експорту/імпорту товарів до базового (2014) року (в %) між Україною та ЄС

Джерело: розроблено автором на основі [1]

Аналізуючи дані подані на рис. 2.4, бачимо, що починаючи з 2016 року темп проросту загального експорту є більшим ніж імпорту, що говорить про існування певної позитивної тенденції для України в рамках ЗЕД. Починаючи з 2017 року загальний обсяг експорту вперше став більшим показника докризового 2014 року (станом на 2019 р. загальний експорт до ЄС становить 122 % від обсягу 2014 р.) , тоді як імпорт у 2019 році становить лише 116 % рівня показника 2014 року.

Для детального аналізу процесів активізації торговельно-економічних відносин України з ЄС в аспекті євроінтеграційних процесів розвитку української держави, розглянемо динаміку частки зовнішньоторговельного обороту, яка припадає на країни ЄС (табл. 2.2. та рис. 2.5).

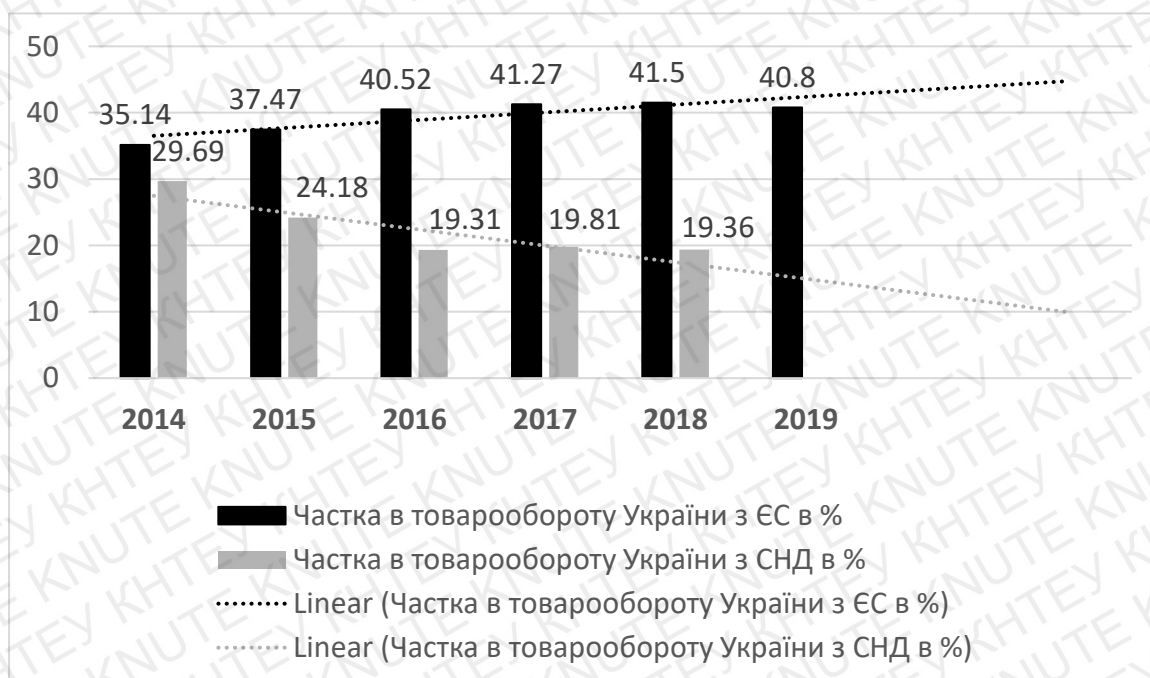

Таблиця 2.2

**Показники міжнародної торгівлі товарами України з ЄС
за 2014 -2019 рр.**

Рік	Експорт, млрд. дол. США			Імпорт, млрд. дол. США			Торговельний оборот, млрд. дол. США			Частка в торгівельному обороті (%)		
	Світ	ЄС	СНД	Світ	ЄС	СНД	Світ	ЄС	СНД	Світ	ЄС	СНД
2014	53,9	17	14,88	54,43	21,07	17,28	108,3	38,1	32,2	100	35,14	29,69
2015	38,13	13,02	7,81	37,52	15,33	10,49	75,6	28,3	18,3	100	37,47	24,18
2016	36,36	13,5	6,03	39,25	17,14	8,57	75,6	30,6	14,6	100	40,52	19,31
2017	43,26	17,53	6,92	49,61	20,8	11,48	92,9	38,3	18,4	100	41,27	19,81
2018	47,33	20,16	7,02	57,19	23,22	13,21	104,5	43,4	20,2	100	41,50	19,36
2019	50,06	20,8	-	60,78	24,43	-	110,8	45,2	0,0	100	40,80	-

*Джерело: розроблено автором на основі [16]

**Рис. 2.5 Динаміка частки товарного торгівельного обороту між
Україною, ЄС та країнами СНД, %**

Джерело: розроблено автором на основі [16]

Аналізуючи динаміку загального товарообороту між Україною та ЄС, бачимо чіткий тренд до зростання частки взаємної торгівлі, що говорить про реальну зміну економічного вектору розвитку України. Процес переорієнтації експортного напрямку сьогодні уже дає явні результати структурної зміни торгівлі, що досить швидкими темпами змінила напрямок розширення в сторону Європи. Позитивна тенденція торгівлі з ЄС

розпочалася з 2014 р. Частка товарообороту з країнами колишнього СНД має чітку тенденцію до зменшення. Попри явне зменшення торгівлі з країнами Союзу незалежних держав, їх частка в загальному товарообороті сьогодні залишається доволі високою.

Сьогодні особливо активно відбувається сукупність складних та водночас довготривалих процесів, що є причиною радикальної трансформації встановлених та закріплених раніше основ вітчизняної зовнішньої торгівлі. Початок сучасного етапу припав на другу половину 2013 року, коли напередодні ймовірного укладання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом», що мала на меті змінити стратегічний курс розвитку країни в цивілізованому європейському напрямку, Російська Федерація запровадила ряд превентивних обмежень на імпорту певних груп українських товарів, що слугувало вагомою причиною для швидкого пошуку альтернативних ринків збуту на Заході.

Окрім активізації співпраці України з ЄС, що посилили взаємні торговельні відносини, до внутрішніх причин зміни зовнішньої торгівлі товарами, варто згадати про ряд вимушених обмежень експортного постачання продукції підприємств тих регіонів, що були незаконно окуповані РФ – анексований Крим та частково індустріальна територія Донбасу.

Розглянемо динаміку структурних експортно-імпортних змін, та динаміку часток основних експортно-імпортних груп товарів викликаних активізацією торговельних відносин України з ЄС в табл. 2.3. та табл. 2.4. Аналіз змін експорту та імпорту товарів між Україною та ЄС за 2014 та 2019 р., дає змогу виявити певні структурно – торговельні тенденції, та здійснити прогноз майбутньої торговельної спеціалізації України в Європейському співтоваристві. Зміни експортних торговельних напрямків стосуються збільшення частки продукції сільського, рибного та лісового господарства. Структурний приріст експорту продукції зріс на 42 % у 2019 р. в порівнянні з 2014, р. що показує зростаючу динаміку експортної позиції в цьому напрямку.

Таблиця 2.3

Структура експорту товарів з України до ЄС за видами економічної діяльності, %

Експортна стаття	2014	2019	Зміна структури (відносна) %
Сільське, лісове та рибне господарство	20,2	28,7	42,1
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	12,2	13	6,6
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	9,7	7,4	-23,7
Текстильне виробництво, виробництво одягу, виробів зі шкіри та інших матеріалів	4,6	4,2	-8,7
Виготовлення виробів з деревини, паперу та поліграфічна діяльність.	2,5	5,4	116,0
Виробництво коксу та продуктів нафто перероблення	2,6	3,4	30,8
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	4,9	2,7	-44,9
Виробництво основних фармацевтичних продуктів і препаратів	0,2	0,1	-50,0
Виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції	1	1	0,0
Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів	23,8	18,3	-23,1
Машинобудування	15,3	14,9	-2,6
Інше	3	0,9	-70,0
Усього	100	100	-

Джерело: розроблено автором на основі [16]

Значним структурним зростанням також характеризуються такі статті товарного експорту як продаж коксу та нафтопродуктів, що збільшився на 30 %. Найбільший структурний експортний приріст спостерігається у торгівлі виробами з дерева, який збільшився на 116% в 2019 році. Найбільшого структурного зменшення зазнали такі товарної групи експорту як продаж продукції хімічної промисловості (-45 % в порівнянні з відповідним показником 2014 р.), та фармацевтичної (- 50 % від відповідного показника 2014 р.).

Таблиця 2.4

**Порівняльна структура імпорту товарів з України до ЄС за
видами економічної діяльності, %**

Імпортна стаття	2014	2019	Зміна структури (відносна) %
Енергетичні матеріали; нафта та продукти її перегонки; бітумінозні речовини; воски мінеральні	30,9	23,6	-23,6
Фармацевтична продукція	2,8	6,3	125,0
Реактори ядерні, котли, машини, апарати і механічні пристрої, їх частини	10	13,3	33,0
Електричні машини і устаткування та їх частини; апаратура для записування або відтворення звуку; апаратура для записування або відтворення зображення і звуку по телебаченню та частини і приладдя до них	9,5	8,4	-11,6
Автомобілі, тягачі, велосипеди та інші наземні транспортні засоби, їх частини та пристрої	12,0	13	8,3
Прилади та апарати оптичні, для фотографування або кінематографії, вимірювання, контролю або вимірювання точності; апарати медико- хірургічні; їх частини та приладдя	2,8	2	-28,6
Інше	33	33,4	1,2
Всього	100	100	0,0

Джерело: розроблено автором на основі [16]

Порівняльний Аналіз структурних змін експорту та імпорту товарів між Україною та ЄС за 2014 та 2019 р., дав змогу виявити певні структурно – торговельні тенденції, та здійснити прогноз майбутньої торговельної спеціалізації України в Європейському співтоваристві. Головні структурні зміни експортних торговельних напрямків стосуються збільшення частки продукції сільського, рибного та лісового господарства. Структурний приріст експорту даного роду продукції зріс на 42 % у 2019 році в порівнянні з 2014, що показує зростаючу динаміку експортної позиції в цьому напрямку.

Значним структурним зростанням також характеризуються такі статті товарного експорту як продаж коксу та нафтопродуктів, що збільшився на 30 %. Найбільший структурний експортний приріст спостерігається у торгівлі виробами з дерева, який збільшився на 116% в 2019 році. Найбільшого

структурного зменшення зазнали такі товарної групи експорту як продаж продукції хімічної промисловості (-45 % в порівнянні з відповідним показником 2014 р.), та фармацевтичної (- 50 % від відповідного показника 2014 р.).

Структура імпорту у 2019 році в порівнянні з 2014 також зазнала ряду змін, серед яких зменшення закупівлі енергетичних продуктів на 23,6 %, апаратів та приладів фотографічної, вимірювальної та лічильної техніки на 28% та електричних приладів на 11 % відповідно до структурного показника 2014 року. Відбулося зростання структурної частки закупівлі в ЄС продукції фармацевтичної промисловості на 125 % та ядерних котлів, пристроїв апаратів і механічних пристроїв, відповідно на 33 %.

Україна спеціалізується на поставках продукції з низьким рівнем перероблення і стало зберігає неефективну структуру експортних поставок. Відсутність позитивних зрушень у структурі експорту продукції з високою доданою вартістю, його гіпертрофованою орієнтацію на сировинну продукцію, а також відсутністю уваги та створення умов для розвитку в країні високотехнологічних та середньо високотехнологічних промислових виробництв (а саме такі сегменти європейського ринку є найбільш динамічними та вагомими) пояснюється стало низьким представництвом українських товаровиробників на ринку країн ЄС.

Зростання експортних позицій в сировинних напрямках торгівлі, або торгівлі продукцією з низькою доданою вартістю спричинили ряд взаємних домовленостей, що були логічними наслідками угоди про Асоціацію з ЄС, які знімали частину митних обмежень на поставки конкретних видів продукції та змінювали, або знімали їх кількісні рамки, тощо. Змінилася структура частки основних торговельних партнерів протягом останніх років, що спровокована сукупністю внутрішніх та зовнішніх трансформаційних факторів, які прямо чи безпосередньо впливають на торговельні відносини з конкретними суб'єктами ЄС. Динаміка частки окремих (найбільш вагомих) країн ЄС в експорті/ імпорті товарів представлена у табл. 2.5. та табл. 2.6.

Таблиця 2.5

Структура окремих (найбільш вагомих) країн ЄС в експорті товарів*млн. дол. США*

Країна	Обсяги за роками						Зміни 2019/2014
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Іспанія	1166,5	1043,6	1004,5	1260,0	1369,8	1500,8	334,3
Італія	2468,2	1979,8	1929,5	2469,4	2628,7	2418,9	-49,3
Нідерланди	1106	905,6	995,3	1676,1	1603,5	1848,4	742,4
Німеччина	1590,5	1328,6	1423,7	1754,1	2208,3	2383,4	792,9
Польща	2644,6	1977,3	2200,0	2724,5	3257,2	3296,5	651,9
Румунія	549,7	569,9	716,9	841,6	932,6	1005,6	455,9
Угорщина	1509,8	909,7	1053,0	1326,3	1646,0	1562,8	53,0
Чехія	772,5	540,9	560,7	715,1	878,0	921	148,5

Джерело: розроблено автором на основі [16]

Таблиця 2.6

Структура окремих (найбільш вагомих) країн ЄС в імпорті товарів*млн. дол. США*

Країна	Обсяги за роками						Зміни 2019/2014
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Італія	1508,9	976,3	1358,2	1625,0	2033,0	2074,7	565,8
Литва	896,6	552,6	492,5	679,8	879,1	1144,5	247,9
Німеччина	5361,5	3975,6	4318,4	5445,0	5983,3	5991,5	630,0
Польща	3070,8	2324,0	2693,3	3453,8	3641,9	4102,6	1031,8
Велика Британія	692,0	570,1	709,2	798,9	892,1	767,2	75,2
Угорщина	1463,9	1608,5	801,9	1152,3	1260,2	1241,6	-222,3
Франція	1269,2	892,7	1530,5	1563,7	1480,5	1652,8	383,6
Чехія	687,8	479,7	654,8	869,5	1034,7	1165,5	477,7

Джерело: розроблено автором на основі [16]

Аналіз порівняльної структури зміни вагомості торговельних партнерів за експортом/імпортом показав, що найбільш вагомих змін зазнали експортні поставки до Німеччини та до Нідерландів; зростання частки загального значення експорту до Польщі, Румунії та Іспанії, обсяги

Отже, торговельно-економічне співробітництво активно розвивається з усіма країнами ЄС, й уже в багатьох аспектах та напрямках перевищило показники докризового періоду, який негативно та болюче відзначився на економічно-соціальному положенні країни у 2014-2015 років, які характеризувалися величезним падінням економічно-торгівельної потужності країни в цілому.

2.2. Форми участі Асоціації «Український національний комітет міжнародної торгової палати (ICC UKRAINE)» в просуванні товарів на європейський ринок

Питання системного просування товарів на зовнішні ринки вже давно вийшло за межі суто проблемних питань конкретних компаній. Окремі економічні аналітики вважають, що на даному етапі світового розвитку, в епоху глобалізаційних процесів – це стратегічні завдання держави. Особливо для України цей напрямок став актуальним, після змін орієнтацій ринків збуту власного експорту. Нині відновлення інституту торгових представництв стає першочерговим завданням, про що заявляє і Президент України Володимир Зеленський, і Прем'єр Міністр Денис Шмигаль. ICC Ukraine, як бізнес-асоціація, вже 20 років поспіль системно працює у просуванні вітчизняних товарів за кордон, пошуку нових ринків для вітчизняної продукції.

Маючи суттєвий досвід в цьому напрямку Український національний комітет Міжнародної торгової палати активно долучився до доручень, які поставлені перед Урядом Президентом України щодо запровадження сучасної системи організаційної підтримки товарів та послуг вітчизняних підприємств на зовнішніх ринках та забезпечення економічних інтересів держави. Зокрема йдеться про створення торговельних представництв України в іноземних державах. Наразі ICC Ukraine відкрила Центри ділового співробітництва при Українському національному комітеті у 25 країнах світу.[1]

ICC Ukraine постійно працює у напрямку допомоги та сприяння виходу вітчизняним товаровиробникам на іноземні ринки. Організуючи бізнес-форуми, беручи участь у різних конгресах вона презентує, просуває, та захищає інтереси підприємств на закордонних ринках.

За весь час роботи ICC UKRAINE розробила значну кількість програм та продуктів для сприяння розвитку підприємництва та просування товарів (табл. 2.7.).

Таблиця 2.7

Програми та сервіси в просуванні товарів на європейський ринок

<i>Назва програми</i>	<i>Мета</i>
➤ «Єдине вікно-локальне рішення»	Спрощення процедур міжнародної торгівлі.
➤ «Global Net Invest»	Комплексна система щодо залучення інвестицій в Україну.
➤ «BASCAP»	«бізнес проти контрафактної продукції та піратства» Захист прав інтелектуальної власності.
➤ «GREENERGY Initiative»	Формування політики та реалізації проектів розвитку «зеленої економіки» в Україні.
➤ Бюро протидії комерційним злочинам та корупції	Перевірка та підтвердження надійності бізнес-партнерів.
➤ «Партнерство країн»	Сприяння у розвитку зовнішньоекономічної діяльності через мережу партнерів у 93 країнах світу, проведення бізнес-форумів; інформаційно-аналітична підтримка.
➤ «Інвестиції в Людей»	Впровадження світових практик організаційного розвитку та управління людьми з метою підвищення конкурентоспроможності національних підприємств.

Джерело: розроблено автором на основі [1]

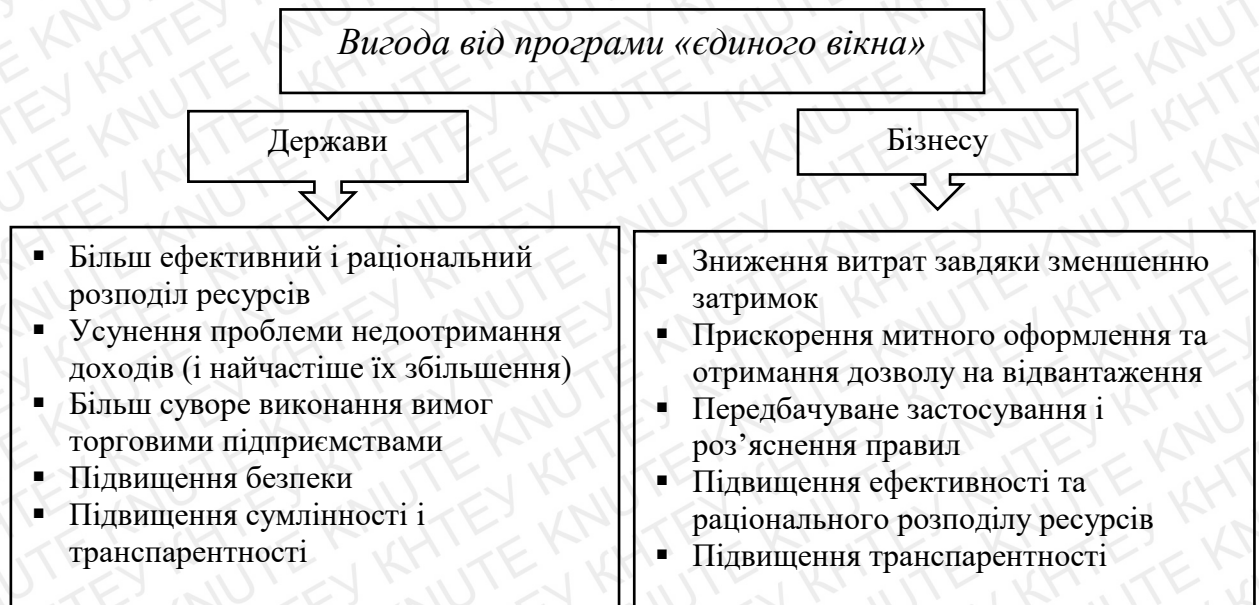
За для збільшення експорту товарів, ЄС вимагав від України реформації митниці, збільшення її ефективності. Основною метою даної реформи є пришвидшення проходження вантажівок через кордон, що дозволить провозити більше товару. Зменшення затримок на кордоні впливатиме на зменшення корупційної складової, зникне потреба у хабарях які пришвидшували проходження кордону та надавали можливість провезення контрабанди у ЄС. Базою для цієї реформи стали 2 програми «BASCAP» та «Єдине вікно-локальне рішення». ICC/BASCAP об'єднує і мобілізує підприємства з різних секторів економіки. BASCAP має на меті схилити органи влади до вжиття більш активних заходів та до виділення ресурсів з метою посилення охорони прав інтелектуальної власності (ІВ), а також прагне призвести до культурних змін, наслідком яких стане повага до охорони прав інтелектуальної власності та їх належний захист.

Підробки і піратство залишаються проблемою української економіки, оскільки вони знижують частку законної продукції в країні і сприяють розвитку «тіньової економіки», яка позбавляє уряд доходів для надання державних послуг, порушує структуру тисяч легальних робочих місць, підриває інвестиційний клімат, створює можливості для «відмивання» коштів, спричиняє підвищення витрат на правовий захист, наражає споживачів на небезпеку, пов'язану зі споживанням небезпечних і неефективних товарів. Загалом, крадіжки у сфері ІВ можуть мати серйозні негативні наслідки для економічного зростання країни, здоров'я та безпеки громадян, громадського порядку і безпеки. Підробки і піратство також сприяють отриманню значних прибутків організованими злочинними групами і спотворюють внутрішній ринок шляхом заохочення підприємств до незаконних видів діяльності.

Урядом України було розпочато роботу над проектом «Національної стратегії розвитку сфери інтелектуальної власності України на період до 2018 року». Це чіткий сигнал, який свідчить про те, що Україна твердо націлена на зміцнення свого режиму охорони прав ІВ. Проект національної стратегії містить такі завдання, як вдосконалення охорони ІВ України та створення ефективних механізмів попередження та боротьби з контрафакцією та піратством. В процесі роботи над проектом національної стратегії українська влада звернулась до зацікавлених осіб з проханням надати коментарі та рекомендації, і Міжнародна торгова палата та її бізнес-ініціатива щодо зупинення контрафакції і піратства (BASCAP), а також Український національний комітет Міжнародної торгової палати відгукнулись на цей заклик, надавши пропозиції щодо політичних і законодавчих реформ, які наведені у звіті «Розвиток і захист інтелектуальної власності в Україні».

ICC Ukrain розробила програму «Єдине вікно-локальне рішення» саме для виконання вимог ЄС. Ця програма надає вигоду для країни та бізнесу (рис. 2.6.)

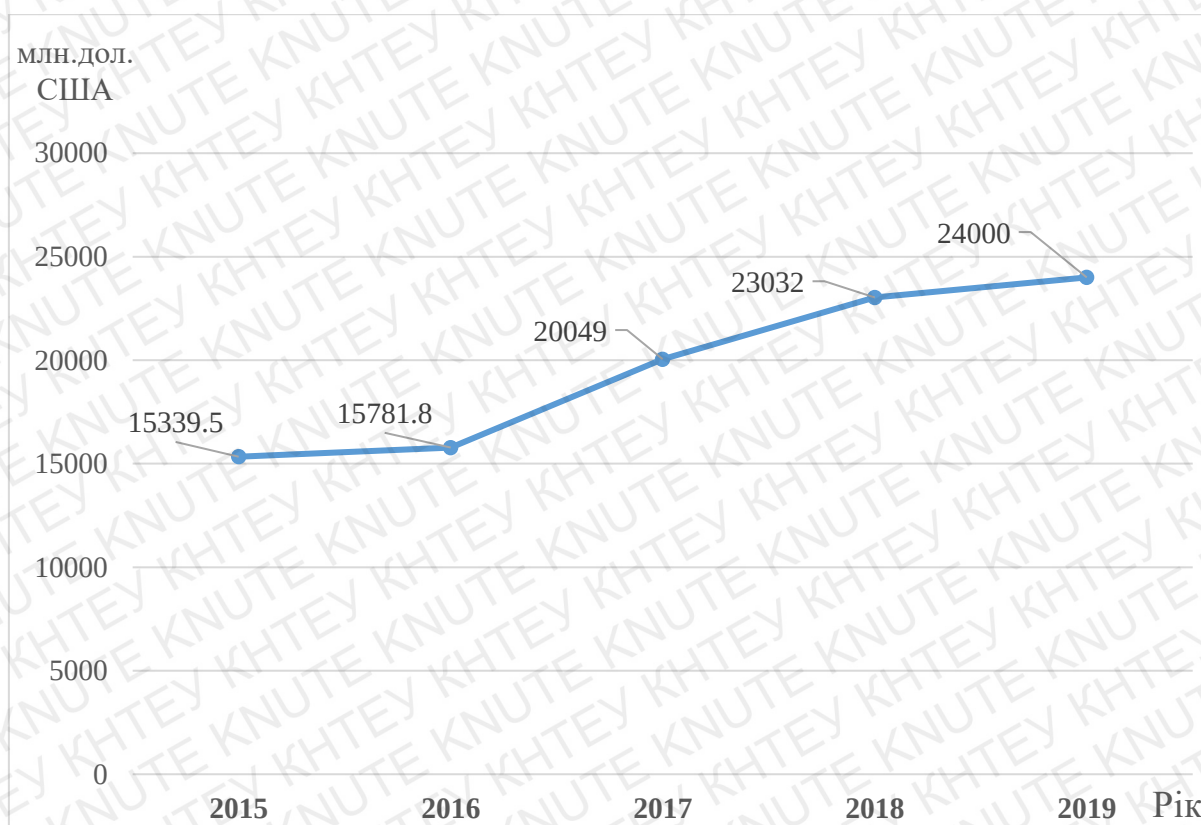

**Рис.2.6. Вигода при впровадженні програми
«Єдине вікно-локальне рішення»**

Джерело: розроблено автором на основі [1]

Дана програма націлена на впровадження міжнародних стандартів та приєднання до спільної транзитної системи ЄС. Це дозволить українським та європейським посадовцям обмінюватись даними про транзитні товари електронно. 1 серпня 2016 року на митниці діє сервіс «єдине вікно», завдяки якому відбулось спрощення ведення зовнішньоекономічної діяльності для бізнесу шляхом переведення взаємодії підприємств з митними та контролюючими органами в електронний формат. За 4 роки здійснено низку перетворень: від змін у законодавстві – до впровадження технічних рішень для ефективного використання «єдиного вікна», зокрема, розробки та запуску державного інформаційного веб-порталу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі». Аналізуючи дані (рис.2.7) ми можемо помітити що до введення програми обсяг експорту товарів та послуг до ЄС становив 15339,5 млн.дол. США, відтак після року роботи митниці у новому режимі відбулося збільшення обсягів на 2,9% або на 442,3 млн.дол. США. Відбулося поживалення торгівлі товарами між Україною та ЄС. Відтак у 2017 році обсяги експорту до ЄС збільшилися на 26,7% (або на 4 221,5 млн.дол.США) та склалися в обсязі 20 049,0 млн.дол.США.

Рис. 2.7 Обсяг зовнішньої торгівлі товарами та послугами України з Європейським Союзом

Джерело: розроблено автором на основі [16]

Отримавши позитивну динаміку у просуванні експорту до країн ЄС було прийнято рішення що, з 4 травня 2018 року застосування «єдиного вікна» є обов'язковим. Ця система надала дозвіл підприємцю подавати всі документи автоматично без необхідності звертатись окремо до митників, санітарних та ветеринарних лікарів. У 2019 р. Верховна Рада України прийняла законопроект про уповноважених економічних операторів. Отримавши такий статус, підприємці можуть швидше провозити товари через митницю. Вони мають можливість самим опломбувати товар митними пломбами, розмитнити товар у себе на складі, заповнити митну декларацію та сплатити митні платежі уже після вивантаження товару на місці призначення. Вигоди використання державного інформаційного веб-порталу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» очевидні. І не тільки для підприємця у зв'язку з відсутністю потреби контактувати з цілою низкою контролюючих органів, але й для споживачів імпортованих товарів, і для держави через значне зменшення ризиків.

Висновки до розділу 2

Розглянуто становлення торговельно-економічних відносин між Україною та ЄС шляхом підписання Угоди про асоціацію, включаючи Поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі (ПВЗВТ). Досліджено вплив підписаних угод на торговельні відносини України шляхом аналізу економічних показників. Охарактеризовано динаміку зміни експорту та імпорту за 2014-2019 роки. Проаналізовано торгівельне сальдо та зазначені причини негативних змін. Розглянута та проаналізована динаміка приросту експорту та імпорту.

Досліджено структуру експорту та імпорту товарів з України до ЄС за видами економічної діяльності та зроблено порівняльний аналіз який допоміг виявити структурно – торгівельні тенденції, та здійснити прогноз майбутньої торгівельної спеціалізації України в Європейському співтоваристві.

Проаналізовано сучасну географічну структуру експортно-імпортних операцій між Україною та країнами ЄС, та визначено найбільш вагомі країни. Зроблено порівняльний аналіз між 2014 та 2019 роками та зазначені структурні зміни.

Визначено основні найбільш дієві форми участі Асоціації «Український національний комітет міжнародної торгової палати (ICC UKRAINE)» в просуванні товарів на європейський ринок.

Зазначено основні програми просування товару на європейський ринок та досліджено вплив програми «Єдине вікно-локальне рішення» на обсяг зовнішньої торгівлі товарами та послугами України з Європейським Союзом. Висвітлено економічну вигоду при впровадженні програми для бізнесу та держави, що є необхідною в умовах трансформації соціально-економічних та міжнародних економічних відносин.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС У ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ

3.1. Визначення напрямів сприяння розвитку стратегічного партнерства між Україною та ЄС в торговельно-економічній сфері

Співробітництво України з ЄС сприятиме наближенню соціальних умов України до високих європейських стандартів, підвищенню рівня життя і добробуту населення. У культурно-цивілізаційному аспекті євроінтеграція – це шлях до активізації взаємообміну між українською і західноєвропейськими культурами, одночасне становлення України й як інтегрованої частини глобального суспільства, й як національної держави. Сьогодні основними напрямами співробітництва між Україною та ЄС є енергетика, інвестиції, торгівля.

Зовнішня торгівля та інвестиції є життєво важливими як для економіки України, так і для ЄС, з точки зору зростання економіки та створення нових робочих місць, зниження цін, кращої якості та вибору для споживачів через посилення конкуренції, тощо. На жаль, обсяги прямих іноземних інвестицій залишаються низькими, що вказує на необхідність покращення ділового клімату та заохочення інвестицій, зокрема, шляхом забезпечення верховенства закону та боротьби з корупцією.

Для залучення інвестицій та фінансової підтримки, владні структури України повинні забезпечити: юридичні гарантії захисту інвестицій; Загальне дотримання і виконання закону; справедливую судову систему для всіх; чесну конкуренцію без корупції; механізми, що запобігають надмірному втручання у бізнес з боку правоохоронних органів; механізми запобігання корпоративному рейдерству.

Дуже важливим напрямком для покращення зовнішньоторговельних відносин є укладення Угоди АСАА (Agreements on Conformity Assessment and Acceptance of Industrial Goods, Угода АСАА, “Промисловий безвіз”). Дана

угода значно спростить доступ на ринок Євросоюзу для українських виробників промислової продукції.

Відповідно до ст. 56 Глави 3 «Технічні бар'єри у торгівлі» Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, Україна вживає необхідних заходів з метою поступового досягнення відповідності з технічними регламентами ЄС та системами стандартизації, метрології, акредитації, робіт з оцінки відповідності та ринкового нагляду ЄС та зобов'язується дотримуватися принципів та практик, викладених в актуальних рішеннях та регламентах ЄС.[59]

Подолання технічних бар'єрів у торгівлі промисловою продукцією є важливою умовою ефективного функціонування Поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС, а також збільшення українського експорту товарів з високою доданою вартістю не тільки до Європейського Союзу, але і до інших держав.

Адаптація технічних регламентів і впровадження європейських гармонізованих стандартів забезпечить високу якість і безпечність промислових товарів для покупців, підвищить конкурентоспроможність української продукції і відкриє експортерам нові ринки збуту, сприятиме інноваційному розвитку промисловості.

Згідно з ст.57 Глави 3 «Технічні бар'єри у торгівлі» Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, сторони домовились додати Угоду АСАА як Протокол до Угоди про асоціацію, яка охоплює один або кілька секторів, що перелічені у Додатку III до Угоди, після повного узгодження галузевого та горизонтального законодавства України, інституцій та стандартів з галузевим і горизонтальним законодавством, інституціями та стандартами ЄС.

Угода АСАА передбачатиме, що торгівля товарами між сторонами в секторах, що охоплені цією Угодою, проводитиметься на тих самих умовах, які застосовуються в торгівлі товарами між державами-членами ЄС.

Після перевірки з боку сторони ЄС та досягнення домовленості про стан узгодження відповідного технічного законодавства України, стандартів та інфраструктури Угода АСАА додається як Протокол до Угоди про асоціацію за згодою між сторонами відповідно до процедури внесення поправок до Угоди, яка охоплюватиме такі сектори зі списку в Додатку III до цієї Угоди, які повинні бути гармонізовані. Передбачається, що дія Угоди АСАА врешті-решт буде поширюватися на всі сектори, перелічені у Додатку III до цієї Угоди, відповідно до вищезгаданої процедури.

З моменту поширення дії Угоди АСАА на перелічені сектори сторони за взаємною згодою та відповідно до процедури внесення змін до цієї Угоди зобов'язуються розглянути можливість розширення сфери діяльності в інших галузях промисловості. Основними ризиками невиконання Україною повномасштабної адаптації є брак необхідних ресурсів. Недостатня якість української продукції її невідповідність європейським вимогам призведе до заборони поставок на ринок ЄС і застосування відповідних штрафних санкцій.

Укладення Угоди дозволить відкрити доступ промислової продукції на ринки України та країн ЄС на основі взаємного визнання результатів робіт з оцінки відповідності на таку продукцію. Угода має стати унікальним форматом співробітництва і включатиме, зокрема, таке:

- вимоги українських технічних регламентів до продукції є ідентичними вимогам відповідних директив ЄС;
- стандарти, що надають презумпцію відповідності вимогам технічних регламентів, та їхні переліки є ідентичними відповідним європейським гармонізованим стандартам та їх перелікам;
- вимоги до призначених органів є ідентичними вимогам до нотифікованих органів в ЄС;
- українські виробники отримують право нанесення на продукцію європейського знаку відповідності «CE».

Пріоритетними для Угоди АСАА секторами промислової продукції на першому етапі визначено низьковольтне електричне обладнання, електромагнітну сумісність обладнання, безпеку машин.

Основний напрямок роботи ЄС наразі направлений на поліпшення стану екології та зменшення вуглецевих викидів. До 2050 року Європа планує стати кліматично нейтральною. Щоб досягти цього, наприкінці минулого року Європейський Союз заявив про ухвалення Зеленого курсу (Green Deal), який охоплює як екологію, так і енергетику, промисловість, сільське господарство, транспорт, торгівлю та інші сфери.

Для втілення в життя цього амбітного плану дій за останні пів року Єврокомісія ухвалила низку стратегічних документів: Європейську промислову стратегію, План дій економіки замкненого циклу, Стратегію "Від лану до столу", Стратегію біорізноманіття до 2030 року, Стратегію інтеграції енергосистем ЄС, Водневу стратегію.

Сьогодні завершується робота над так званим "Європейським регламентом з питань клімату", який має внести зміни до чинного законодавства ЄС. Його головна мета - зменшення викидів парникових газів не менше ніж на 55% до 2030 року у порівнянні з 1990-м.

Наразі Green Deal являється перспективним напрямком для України який допоможе нам стати повноцінним членом ЄС. Необхідно докласти зусилля для поліпшення сьогоdnішнього стану енергетики, аграрної індустрії, викидів транспорту.

Головним викликом для української економіки сьогодні є вуглецеві тарифи. Вони можуть значно ускладнити український експорт до ЄС — від електроенергії до звичайних товарів. Якщо українські виробники й надалі вироблятимуть товари у неекологічний спосіб, вони будуть змушені платити вуглецевий тариф. Це зробить їхні товари дорожчими і менш конкурентними.

Водночас, якщо ми швидко адаптуємося до нових вимог ЄС, то навпаки зможемо зайняти ніші тих країн, які просуватимуться повільніше у перетворенні свого виробництва за принципами сталого розвитку. Так,

Україна може зайняти традиційне місце африканських та азійських країн, які сьогодні відповідають за 56% європейського імпорту та, здебільшого, не дуже опікуються питаннями екології.

Сьогодні Україна навіть не починала перебудовувати свою економіку за цими принципами. Наприклад, за оцінками експертів, в Україні переробляють лише від 3 до 6% сміття — все інше відправляється на сміттєзвалища. А це взагалі попередній етап перед організацією економіки замкнутого циклу. Проте, навіть за такого рівня розвитку циркулярної економіки, Україна може стати частиною перетворення європейської індустрії. Почати можна з того, що вбудувати свої підприємства у виробничі ланцюжки Європейського Союзу, стати ланкою промислових процесів.

Зокрема, 90-95% викидів забруднюючих речовин до повітря у містах відбувається через транспорт. Транспортна стратегія України до 2030 року, схвалена у 2018, містить зменшення обсягу викидів парникових газів від транспорту до 60% від обсягів 1990 року. Також вона передбачає, що 75% внутрішнього транспорту буде електричним вже за 10 років. [16]

Сільське господарство в Україні є однією з найважливіших галузей — в тому числі, експортних. Вона робить внесок до ВВП України на рівні 10%, та складає 40% всього українського експорту. Сільськогосподарської землі в Україні — більш ніж 41 мільйон га, з яких 79% — це землі, де щось вирощують. За оцінками експертів, 4 млн га таких земель вже можна використати під органічне виробництво. Натомість, наразі цей показник складає лише 309 тис. га, тобто потенціал збільшення органічної продукції — щонайменше у 10 разів! У 2019 році 3,6% електроенергії в Україні було згенеровано відновлюваними джерелами без урахування гідроелектростанцій. Якщо додати їх, вийде 8,7%. [16]

Водночас, у ЄС ця частка складає 23,8% та 34,6% з ГАЕС. Ця частка лише збільшилася під час карантину: у першому півріччі 2020 частка зеленої енергії у загальній генерації ЄС становила 40% і вперше в історії перевищила видобуток енергії з викопних джерел, який становив 34%. Цей сектор в Україні

зростає дуже динамічно. Лише ДТЕК, найбільший приватний інвестор у зелену енергію в Україні, за 2019 рік побудував 740 МВт зелених потужностей, довівши загальний обсяг до 1 ГВт. Загалом минулого року в експлуатацію ввели 4,5 ГВт потужностей відновлюваної енергетики. [16]

Меморандум знизить темпи розвитку галузі, оскільки інвестувати у ВДЕ стало не так вигідно як раніше. Попри те, що Україна не входить до ЄС, Європейський Зелений Курс вплине не лише на наші відносини з сусідами — зміни чекають на нас і зсередини. Вуглецеві тарифи призведуть до того, що українському бізнесу, який хоче вийти на ринки ЄС, доведеться адаптувати своє виробництво до нових екологічних стандартів.

Нові вимоги до якості товарів також вплинуть на український ринок, адже тримати різні виробничі лінії для внутрішнього та зовнішнього ринку, найчастіше, недоцільно. Таким чином, товари стануть якіснішими. Водночас, якщо бізнес успішно зможе адаптуватися до нових умов, можемо очікувати суттєве зростання українського експорту до ЄС. Зокрема, це стосується і величезного сектору державних закупівель країн ЄС, до якого український виробник, що дотримується певних стандартів, матиме доступ. Все це означає зростання української економіки, вищі зарплати та нові робочі місця.

Разом з тим, Європейський Зелений Курс передбачає нефінансову звітність підприємств, тобто бізнес звітуватиме перед державою не лише за прибутки та сплату податків, але й за вплив на довкілля. Це зробить бізнес більш соціально відповідальним і екологічно орієнтованим. Українські міста, в яких вже функціонує бізнес-мережа ініціатив щодо міжнародної співпраці, мають бути орієнтовані на прогресивні, інноваційні та екологічні технології, а також сприяти покращенню ділової культури.

3.2. Прогноз результативності дій Асоціації «Український національний комітет міжнародної торгової палати (ICC UKRAINE)»

ICC Ukraine виступає ефективною платформою сприяння розвитку міжнародної торгівлі, інвестицій та виходу національних підприємств на ринки зарубіжних країн. Підчас пандемії та повного локдауну відбувається активізація співпраці між діловими та культурними колами країн, обмін презентаціями потенціалів, налагодження більш тісних стосунків, вихід на ринки нових груп товарів. ICC Ukraine ініціює проведення онлайн конференцій, форумів, освітніх семінарів.

ICC Ukraine постійно працює у напрямку допомоги та сприяння виходу вітчизняним товаровиробникам на іноземні ринки. Асоціації «Український національний комітет міжнародної торгової палати (ICC UKRAINE)» розробляє та впроваджує програми для розвитку нових ринків збуту.

Аналізуючи сучасний стан економіки країн, асоціація має створювати програми для розвитку та виходу українського товару на нові ринки. Однією з таких програм можна назвати програму «Шовковий шлях» у Китаї та Міжнародної Торгової палати Шовкового шляху (SRCIC). Принципи, на яких базується Програма: об'єктивність, рівність, доцільність, ефективність.

Програма пропонує єдиний набір спрощених правил і радикально мінімізує процедури. При розробці Програми основною метою було зробити її більш узгодженою та простою, щоб максимально полегшити участь в ній, особливо для малих і середніх підприємств.

Розробивши програму «Шовковий шлях виходу українських експортерів та імпортерів на ринок Китаю» ICC Ukraine сприяла активізації торговельно-економічних відносин між Україною та Китаєм.

Програма пропонує єдиний набір спрощених правил і радикально мінімізує процедури. При розробці Програми основною метою було зробити її більш узгодженою та простою, щоб максимально полегшити участь в ній, особливо для малих і середніх підприємств. Основною метою програми є:

- полегшення компаніям отримати доступ до нового ринку за межами України
- створення для українських експортерів/імпортерів благодатного середовища для ведення бізнесу з Китаєм (спрощена процедура реєстрації, зниження адміністративного навантаження, тощо)
- застосування чіткої системи заходів для вдосконалення внутрішніх бізнес-процесів.

Результатом впровадження даної програми очікується збільшення експорту товарів та послуг до Китаю. Станом на 1 півріччя 2020 року за даними митної служби, товарообіг з січня по серпень склав \$64 млрд. При цьому експорт становив \$30,9 млрд, імпорт \$33,3 млрд. Зовнішньоторговельний оборот товарів і послуг з Китаєм у 2019 році збільшився на 30,8% (на 3,1 млрд дол.) і склав 13,2 млрд дол. Експорт товарів і послуг збільшився на 64,3% (на 1,5 млрд дол.) і становив 3,8 млрд дол. Імпорт товарів і послуг збільшився на 21,0% (на 1,6 млрд дол.) і склав 9,4 млрд дол. Сальдо торгівлі товарів і послуг склалося від'ємним у сумі 5,6 млрд дол. та погіршилось на 154,0 млн дол. у порівнянні з показниками 2018 року.^[16]

Можна зазначити що ICC Ukraine не зупиняється на досягнутому та продовжує впроваджувати нові методи для розвитку та підтримки міжнародної співпраці. Створення Нового Шовкового шляху стає потужним каналом, що сприяє розвитку і поглибленню міжнародної економічної інтеграції. Головним напрямком роботи є введення ініціативи «Одного пояса – одного шляху».

Україна є стратегічно важливим логістичним вузлом між Азією та Європою. Найкращий підхід до подальшої розбудови китайського експресу до Європи, створення маршрутів через Україну. ICC разом з китайськими колегами формують спільний проектний портфель: розвиток портової інфраструктури, об'єктів альтернативної енергетики, будівництво

автомобільних доріг та мостів, розвиток об'єктів залізниці та аеропортів, високі технології, співпрацю в аерокосмічній сфері, переробку агропродукції.

Китайські спеціалісти проводять консультації з українськими колегами щодо участі України та КНР у розбудові Транскаспійського міжнародного транспортного маршруту, що забезпечить доставлення вантажів із Китаю до країн ЄС. Україна готова запропонувати вигідні транспортні маршрути територією України для сполучення Китаю з країнами Європи, а ще налагодити кооперацію між підприємствами України і Китаю з подальшою реалізацією продукції на ринках ЄС.

Україна готова розвивати співробітництво з модернізації української промисловості та створювати спільні виробничі потужності. Фактично йдеться про створення підвалин для розбудови торговельного та промислового коридору Китай-Україна-ЄС.

Асоціація «Український національний комітет Міжнародної торгової палати» (ICC Ukraine) та Громадська спілка «Товариство українсько-китайської дружби» підписали Меморандум про співпрацю. Серед головних напрямків співробітництва передбачається створення Спільної ради, яка буде вести роботу щодо стану розвитку та ефективності співробітництва, проведення спільних форумів, конференцій та круглих столів, сприяння реалізації і розвитку проектів шляхом просування ініціативи «Один пояс – один шлях».

"Один пояс і один шлях" - глобальна ініціатива уряду Китаю щодо торговельно-економічної, культурної та науково-технологічної співпраці. У межах ініціативи розбудовується найбільш масштабний транспортно-логістичний проект ХХІ століття, який поєднає Китай та країни Західної Європи. У розвиток країн уздовж Нового Шовкового шляху Китай планує до 2020 року інвестувати 800 млрд дол. Китай інвестував в Україну близько \$7 млрд і планує інвестувати ще \$10 млрд. Основні завдання інвестицій полягають у тому, щоб оживити сільськогосподарську, енергетичну сферу, інфраструктурні проекти а також інші сфери економіки, які цього потребують.

Економічне співробітництво з Китаєм може здаватися вигідним: дешеві позики в рамках ініціативи “Один пояс — один шлях” для інфраструктурних проєктів, інвестиції в промисловість, включно з ураженими кризою оборонним та космічним секторами, швидке та дешеве розширення цифрової інфраструктури. Але таке співробітництво має серйозні побічні ефекти та викликає залежність. Така динаміка викликає стурбованість, адже позики, хоча вони пропонуються без прив’язки до виконання певних умов та є привабливими для політичних лідерів, — вже виявились фінансовою пасткою у багатьох країнах. Інфраструктура, яку побудували на китайські кредити, не отримує достатнього доходу, щоб погасити позику.

Європейський Союз у цілому і окремі країни-члени ЄС зокрема офіційно не висловлювали якихось застережень щодо співпраці України з Китайською Народною Республікою. Хоча на неформальному рівні дипломати, які представляють країни-члени ЄС, незалежні аналітики з західних держав не приховують свого інтересу (на межі з певним занепокоєнням) до українсько-китайської кооперації. Поглиблення співпраці між Україною та КНР, азійським регіоном у цілому неминуче викликатиме увагу і застереження з боку окремих європейських партнерів.

Україна і Китай мають зацікавленість у налагодженні та подальшому розвитку двосторонніх відносин, які будуть взаємовигідні для обох країн. Тому при визначенні зовнішньополітичних орієнтирів української держави не можна відсувати можливість співробітництва з КНР на другий план та віддавати перевагу виключно налагодженню взаємин із країнами НАТО або питанням інтеграції до ЄС, оскільки успішне здійснення саме українсько-китайського партнерства може стати для України запорукою вдалого вирішення внутрішніх проблем.

Висновки до розділу 3

Розглянута діяльність Асоціації «Український національний комітет міжнародної торгової палати (ICC UKRAINE) під час пандемії. Зазначена допомога вітчизняним товаровиробникам при виході на іноземні ринки.

Досліджено впровадження програм що допомагають знаходити нові ринки збуту. Визначено вплив розробленої програми на торговельно-економічну співпрацю. Розглянуто основну мету впровадження програми «Шовковий шлях виходу українських експортерів та імпортерів на ринок Китаю». Досліджено динаміку змін торгівельних відносин між країнами, виявлено позитивні зміни.

Оцінено можливості подальшого розвитку відносин та виявлено необхідність у створенні нової ініціативи «Одного пояса – одного шляху». Проаналізовано важливість України у логістичному вузлі між Азією та Європою. Визначено спільний проектний портфель.

Визначено позитивні зміни при впровадженні ініціативи «Одного пояса – одного шляху» та надано аналіз можливих негативних наслідків від її провадження. Досліджено переживання головних стратегічних партнерів України до даної співпраці. Запропоновано подальшу можливість співпраці та надані прогнози до можливих змін стратегічних партнерів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Сьогодні характер і зміст інтеграційних процесів у світі потенційно вибудовуються як відносини стратегічного партнерства і союзнництва, особливо, в контексті змін геополітичної ситуації в міжнародній системі і розвитку загального комплексу міждержавних відносин у ній. Відносини стратегічного партнерства є одним з важливих інструментів зовнішньої політики, який дедалі ширше використовується провідними країнами та інтеграційними об'єднаннями, оскільки дозволяє підвищити результативність їх дій на міжнародній арені.

Поняття "стратегічне партнерство" вживається в переговорах з міжнародних питань, ним визначаються двосторонні і навіть багатосторонні відносини особливого забарвлення і змісту. Провівши дослідження можна зазначити що термін «стратегічне партнерство» не має однозначного визначення. Наповнення даного терміну відбувається залежно від його цілей. Стратегічне партнерство виступає як довготривале явище, яке направлено на досягнення єдиної цілі.

Система стратегічного партнерства нашої держави формується згідно з обраним Україною стратегічним курсом на модернізацію країни у відповідності до сучасних викликів глобалізованого світу. Відносини України з різними стратегічними партнерами не входять у суперечку та у більшості випадків направленні посилення міжнародних гарантій безпеки.

Відносини України з ЄС є ключовим пріоритетом зовнішньої політики України. Стратегічний характер партнерства з Україною підтверджений спільними документами. ЄС зацікавлена у відносинах, вона непохитна у своїй підтримці незалежності, територіальної цілісності та суверенітету України. Європейський Союз підтримує розвиток малого та середнього бізнесу в Україні. Яскраві ідеї та можливості співпраці пропонують проекти в рамках ініціатив та програм ЄС: EU4Business, COSME, Горизонт 2020.

Асоціація «Український національний комітет міжнародної торгової палати (ICC UKRAINE)» виступає певним каталізатором у відносинах

міжнародних підприємств та країн. Основна діяльність спрямована на сприяння систематичному розвитку вільного міжнародного обігу товарів, послуг, інтелектуальної власності та інвестиційного капіталу, розвитку національної економіки та її інтеграції у світову господарську систему, збільшенню експорту товарів і послуг українських виробників, формуванню сучасних промислової, фінансової, торговельної інфраструктури, створенню сприятливих умов для конкурентної підприємницької діяльності.

Україна маючи великий експортний потенціал активно розвивала зовнішню торгівлю з країнами СНД. Втративши значну частку ринку збуту у 2014-2015 рр., що було спровоковане національною політичною та економічною кризою та з окупацією частини території суверенної та незалежної української держави, потребувала активізації пошуку нових ринків. Отримавши підтримку західних партнерів країна почала поступову переорієнтацію торговельних відносин. Наразі торговельно-економічне співробітництво активно розвивається з усіма країнами ЄС, й уже в багатьох аспектах та напрямках перевищило показники докризового періоду, який негативно та болюче відзначився на економічно-соціальному положенні країни у 2014-2015 років, які характеризувалися величезним падінням економічно-торгівельної потужності країни в цілому.

Маючи торгові представництва майже в 30 країнах ICC UKRAINE надає актуальну оцінку становища ринку та допомагає бізнесу адаптуватись під новітні тенденції ринку. Асоціації «Український національний комітет міжнародної торгової палати (ICC UKRAINE)» приймає участь в просуванні товарів на європейський ринок та запроваджує програми та сервіси що допомагають адаптуватись українському бізнесу до нових вимог ринку.

За для збільшення експорту товарів, ЄС вимагав від України реформації митниці, збільшення її ефективності. Основною метою даної реформи є пришвидшення проходження вантажівок через кордон, що дозволить провозити більше товару та зменшення контрабанди. Зменшення затримок на кордоні впливатиме на зменшення корупційної складової, зникне

потреба у хабарях які пришвидшували проходження кордному та надавали можливість провезення контрабанди у ЄС.

Співробітництво України з ЄС сприяє покращенню рівню життя населення. Двосторонній взаємообмін між українською і західноєвропейськими культурами сприяє розвитку суспільства. Прагнення відповідати стандартам ЄС спонукує підприємства модернізуватись та бути більш екологічними. Наразі головним вектором розвитку ЄС є Green Deal, ланом до 2030 року є зменшення парникових газів не менше ніж на 55%. Український бізнес має притримуватись вектору розвитку ЄС та оптимізувати виробництва, що спонукатиме введенню нових вимоги до якості товару та надасть можливість розвивати експорт на більш вимогливих ринках.

ICC Ukraine постійно працює у напрямку допомоги та сприяння виходу вітчизняним товаровиробникам на іноземні ринки. Маючи доступ до даних світового ринку, асоціація повинна аналізувати та пропонувати напрямки розвитку експорту, створювати програми що сприяють збільшенню експортного потенціалу. Великий потенціал України спонукає її розвивати торгівельні відносини з новими ринками. Одним з перспективних напрямків є Китай. Створення програми «Шовковий шлях» направлено на полегшення компаніям отримання доступу до нового ринку за межами України, створення для українських експортерів/імпортерів благодатного середовища для ведення бізнесу з Китаєм. Дана ініціатива сприятиме розвитку торговельно економічної співпраці між Україною та Китаєм. Створюватиме передумови для збільшення обсягів. Аналіз обсягів зовнішньо-торгівельних операцій з Китаєм дає можливість прогнозувати зміну основного стратегічного партнера, що викликає увагу і застереження з боку окремих європейських партнерів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Асоціація «Український національний комітет міжнародної торгової палати (ICC UKRAINE)». URL: <http://iccua.org/vitalne-slovo-2/>
2. Бирюков М. М. Европейская интеграция: международно-правовой поход: Монография. М.: Науч. книга 2017. 208 с.
3. Бураковський І. М. Розширення Європейського Союзу: вплив на відносини України з центральноевропейськими сусідами. К.: К.І.С. 2016. 358 с.
4. Бургуані Т. Р. Ганна А. С. Право та політика ЄС у сфері захисту прав споживачів. К.: ІМВ КНУ ім. Тараса Шевченка, 2017. 182 с.
5. Бирюков М.М. Реформирование Европейского совета и Совета Европейского союза на основе принятой в 2004 г. Европейской Конституции. Государство и право. 2016. № 12. С.51-61.
6. Будкін В. Україна на геоекономічних перехрестях. Національна безпека і оборона. 2016. №3. С.27-30.
7. Білозерська Т. О. Особливості сучасного етапу розширення Європейського Союзу: організаційноправовий аспект. Наше право. 2015. №5. С.17-19.
8. Валінчук В. Україна-ЄС: таке непросте стратегічне партнерство // Національна безпека і оборона. 2014. № 9. С.19-21.
9. Винфрид Шнайдер Детерс Выход Украины на западные рынки: проблемные вопросы. Національна безпека і оборона. 2018. №9. С.29-33.
10. Відносини між ЄС та Україною: інформаційна довідка. URL: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquartershomepage_uk/29685.
11. Відносини між ЄС та Україною: інформаційна довідка 2019. <https://priyutivka-community.gov.ua/news/1576834581/>
12. Грицяк І. А. Право та інституції Європейського Союзу: Навч. посіб. К.: „К.І.С.” 2006. 300 с.
13. Грицяк І. А. Управління в Європейському Союзі: теоретичні засади. К.: Видавництво НАДУ? 2015. 235 с.
14. Гайкалов С. Інтеграція України до ЄС у контексті загальноєвропейської безпеки. Економічний часопис ХХІ. 2014. №7. С.21-25.

15. Говдя А. Інформаційне забезпечення євроінтеграційної стратегії України. Економічний вісник. 2015. №8. С.27- 30.
16. Державна служба статистики. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/zed.htm
17. Директиви Європейського Союзу: Довідник. Львів: Леонорм 2014. 287 с.
18. Договір про Європейський союз. Правовая серия Инфодиск электронная база Законодательство Украины ежемесячное издание. Январь 2017. 187 с.
19. Договір про заснування Європейського економічного співтовариства Правовая серия Инфодиск электронная база Законодательство Украины ежемесячное издание. Январь 2017. 98 с.
20. Договір про заснування Європейського об'єднання вугілля та сталі Правовая серия Инфодиск электронная база Законодательство Украины ежемесячное издание. Февраль 2017. 108 с.
21. Діланян А. А. Європейський Союз. Навчальний посібник. К. НАОУ? 2013. 72 с.
22. Дэйвис К. Право Европейского Союза: Пер. со 2 го англ. изд. К.: Знання 2015. 406 с.
23. Договор о Европейском Союзе. М.: Международная издательская группа «Право» 2016. 281 с.
24. Документы Европейского Союза. Т. 2. М.Инфинити? 2014. 241 с.
25. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
26. Європейський проект та Україна: монографія / А. В. Єрмолаєв, Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська, О. О. Резнікова [та ін.].– К. :НІСД, 2012.–192 с
27. Європейський союз: Консолід. договори / Пер. Ю.Петруся Наук. ред. В.Муравйов. К.: Port Royal, 2015. 206 с.
28. Європейський Союз та Україна: стратегія відносин в контексті розширення. К.: К.І.С. 2016. 207 с.
29. Європейський Союз. Словник довідник. К.: К.І.С. 2015. 142 с.
30. Європейський Союз: консолідовані договори / Наук. ред. В. Муравйова. К.: Port Royal 2013. 206 с.

31. Європейський Союз: Словник. К.: К.I.C. 2016. 140 с.
Council Conclusions New Neighbors Initiative Doc. 14078/02 November 18 2016. 154 p.
32. Жовква І.І. Стратегічне партнерство України. Теорія і практика / За заг. ред. акад. В.П. Горбуліна - К.: ДП "НВЦ "Євроатлантикінформ", 2006. - 156 с.
Закон України від 24 червня 2004 року № 1861IV "Про транскордонне співробітництво" // Відомості Верховної Ради (ВВР). 2004. № 45. Ст. 499.
33. Закон України від 21 листопада 2002 року № 228IV "Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу". URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=22815>
34. Зовнішня політика України в умовах глобалізації: Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991-2003 рр.) / Відп. ред. С.В. Віднянський К.: Генеза, 2004. 616 с.
35. Колодійчук В. Єврорегіони: організаційна форма взаємодії прикордонних регіонів ЄС. Збірник наукових праць НДФІ. 2016. №1. С.31-34.
36. Кернз В. Вступ до права Європейського Союзу. К.: Знання КОО 2015. 341 с.
37. Кравчук І. В. Парапан М. В. Гармонізація національних правових систем з правом ЄС. К.: Слово, 2016. 284 с.
38. Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. Європейський Союз: заснування і етапи становлення: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. Закладів. Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. К.: Вид. дім «Ін Юре» 2019. 445 с.
39. Кернз В. Вступ до права Європейського Союзу: Навч. посіб.: Пер з англ. К.: Тво Знання КОО, 2017. 381 с.
40. Козак Ю. Г. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях. К.: Центр навчальної літератури 2017. 676 с.
41. Карпенко О. Сучасний стан і тенденції присутності України на ринках ЄС. Сучасна торгівля. 2018. №10. С.21-24.
42. Краснова Н. УПС як інструмент поглиблення торгових зв'язків. Світова економіка. 2016. №1. С. 28-31.

43. Кондратенко Ю. Право Європейського Союзу особлива модель регулювання міждержавних відносин. Право України. 2015. №25. С.15- 17.
44. Ковальова О. Зближення позицій сторін на переговорах про вступ до Європейського Союзу: досвід сучасного етапу розширення. Людина і політика. 2006. №10. С.6-12.
45. Крылов И. С. Проблемы управления в Европейском Союзе в связи с его расширением. Государство и право. 2003. №10. С.16-17.
46. Комарова Т. Суд ЄС та формування моделі захисту прав приватних осіб. Юридична Україна. 2015. №8. С.74-79.
47. Копійка В. В. Європейський Союз: Досвід розширення і Україна. К.: Юридична думка 2015. 448 с.
48. Копійка В. В. Розширення Європейського Союзу. Теорія і практика інтеграційного процесу. К.: Видавничо поліграфічний центр "Київський університет" 2002. 253 с.
49. Копійка В. В. Шинкаренко Т.І. Європейський Союз: заснування і етапи становлення. К.: Видавничий дім "Ін Юре" 2011. 448 с.
50. Кравчук І. Контроль правотворчого процесу з метою адаптації права України до права ЄС. Право України. 2005. № 4. С.75-78.
51. Кравчук І. В., Парапан М.В. Гармонізація національних правових систем з правом ЄС. К.: Видавн. Дім „Слово”, 2016. 320 с.
52. Карпов Е., Мохоров Г., Родин В. Вопросы генезиса и классификации военно политических союзов. Военная мысль. 2015. № 2. С. 5-12.
53. Кембаев Ж. М. Теоретико правовой анализ структуры Конституции Европейского Союза. Известия высших учебных заведений. Правоведение. 2016. № 4. С.160-176.
54. Конституційні акти Європейського Союзу. Ч. I. К.: Юстиніан 2015. 512 с.
55. Киридон А. Євроінтеграційний курс України: адекватність реалій зовнішньополітичного вибору. Україна Європа Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Тернопіль, 2017. Вип.1. С. 270-278.

56. Ніццький договір та розширення ЄС. За ред. С.Шевчука. К.: М-во юстиції України Центр порівнял. Прав, 2015. 164 с.
57. Никифорак М.В. Гіждіван Л.Ю. Право Європейського Союзу: Навч. метод. посіб. Чернів. нац. ун т ім. Ю.Федьковича. Чернівці: Рута 2015. 27 с.
58. Офіційний веб сайт Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України. URL: www.me.gov.ua
59. Офіційний сайт представництва України в ЄС. URL: <http://ukraine.eu.mfa.gov.ua>
60. Право Европейского Союза: Учебник для вузов. Под ред. С.Ю.Кашкина. М.: Юристъ, 2016. 925 с.
61. Пушечникова Е. А. Некоторые вопросы преюдициальной процедуры в Сорон Жан Люк. Курс європейських інституцій: європейська головоломка: Підручник. Пер. з франц. За ред. В. І. Муравйова. К.: ІМВ, 2016. 444 с.
62. Посельський В. Європейський Союз: інституційні основи європейської інтеграції. К.: Смолоскип, 2014. 168 с.
63. Татам А. Право Європейського Союзу: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: „Абрис” 2016. 424 с.
64. Ракутина, Н.М. Стратегическое партнерство в региональном малом бизнесе <http://www.egpu.ru/lib/elib/Data/Content/128867578325689541/Default.aspx>
65. Угода про партнерство та співробітництво між Європейськими Співтовариствами і Україною (Затверджено Указом Президента України від 11 червня 1998 року N 615/98)
66. Угода про асоціацію. Єдиний веб-портал органів державної влади в Україні. 2017. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diynalist/evropejska-integraciya/ugoda-pro-asociacyu>
67. Як працює Європейський Союз: Довідник інституцій ЄС. Упоряд. Н.Мартиненко Пер. з англ. Н.Мороз. К.: ТОВ «Компанія ЛІК» 2016. 51 с.
68. Marise Cremona Christophe Hillion L Union fait la force? Potential and Limitations of the European Neighbourhood Policy as an Integrated EU Foreign and

86. Shaw J. Law of the European Union. Macmillan Press Ltd 2016. P. 232-233.

69. Commission Regulation (EC) N 2790/1999 of 22 December 2004 on the application of Article 81(3) of the Treaty to categories of vertical agreements and concerted practices. Official Journal of the European Communities. 2004. Vol. 42, L 336. P.21-25.

70. European Council Common Strategy of 11 December 2005 on Ukraine (2005/877/CFSP). Official Journal of the European Communities. L 331, 23.12.2005.

71. Partnership and Cooperation Agreement between the European Communities and their Member States, of the one part, and the Ukraine, of the other part. Official Journal of the European Communities. L 49 Volume 41, 19 February 2016, Pp. 3 39.

72. Communication from the Commission. A Strong European Neighbourhood Policy. Brussels, Commissions of the European Communities. 05/12/2007 COM (2007) 774. 11 p.

73. Communication from the Commission. European Neighbourhood Policy. Strategy Paper. Brussels, Commissions of the European Communities. 12.5.2004 COM (2004) 373. 35 p.

74. Communication from the Commission to the Council and the European Parliament. Wider Europe Neighbourhood: A New Framework for Relations with our Eastern and Southern Neighbours? Brussels, Commissions of the European Communities. 11.3.2003 COM (2003) 104. 26 p.

75. Communication from the Commission to the Parliament and the Council Implementation of the European neighbourhood policy in 2007. Commission of the European Communities. Brussels, 03.04.2008 COM (2008) 164. 11 p.

76. Palme Joakim. Income distribution in Sweden. The Japanese Journal of Social Policy. 2018. Vol.6. No.1. June. P.10-15.

77. The EUs relations with its neighbours. A survey of attitudes in the European Union. URL: <http://ec.europa.eu/>).

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця 1

Форми міжнародної економічної інтеграції

<i>Міжнародної економічної інтеграції</i>	<i>Особливості форм міжнародної економічної інтеграції</i>	<i>Сутність форм міжнародної економічної інтеграції</i>	<i>Обмеження форм міжнародної економічної інтеграції</i>
Зона економічного росту	Транснаціональний розвиток географічно близьких регіонів на основі спільного використання факторів виробництва. Підвищення рівня розвитку менш розвинутих регіонів	Ранній напрям поглиблення інтернаціоналізації економічного розвитку. Нова форма економічної співпраці на основі високого рівня взаємозалежності та взаємодоповнюваності	За участю тільки географічно близьких регіонів кількох країн
Зона преференційної торгівлі	Встановлюються відносно нижчі тарифи або нетарифні бар'єри у відносинах з країнами-членами угруповання. Збереження національних тарифів відносно третіх країн	Найнижчий рівень економічної інтеграції. Всі учасники самостійно визначають засади та механізми національної зовнішньоторговельної політики	Ризик непогодження іншими країнами учасниками при самостійному визначенні кожної країною національної зовнішньоторговельної політики
Промислова зона вільної торгівлі	Скасування тарифів і квот та тарифів між учасниками. Сприяння розвитку торгівлі промисловими товарами	Учасники інтеграційних процесів отримують позитивний ефект для розвитку промислового виробництва	Підвищення торгівлі тільки промисловими товарами

Продовження Додатку А, табл. 1.

Зона вільної торгівлі	Особливий торговельний режим для країн-учасниць за рахунок усунення внутрішніх тарифів при забезпеченні їх в торгівлі з іншими країнами.	Принцип зони вільної торгівлі застосовується як до всіх, так і до певного класу товарів та послуг	Ризик втрати взаємовигідної торгівлі між сировинно-технологічно орієнтованими країнами угруповання
Митний Союз	Спільний внутрішній тариф. Встановлення спільного зовнішнього тарифу	Зручність для третіх країн при торгівлі з різними країнами-учасницями, через спільний зовнішній тариф	Спільний зовнішній тариф для третіх країн може бути не вигідний для окремих країни-інтегрантів
Спільний ринок	Вільний рух товарів і послуг, капіталів та громадян	Інтеграція безпосередньо у сфері виробництва, співпраця у грошовій, податковій політиці та політиці зайнятості	Можливий вплив робочої сили, інтелектуальна міграція, що не вигідно для менш розвинених країн угруповання
Економічний союз	Гармонізація внутрішньої та зовнішньої економічної політики	У країнах інтегрантах — функціонує єдина грошова одиниця.	Процес пов'язаний не тільки з економічними, але й соціальними параметрами. В умовах погіршення економічної кон'юнктури криза може виникати у всіх країнах-учасниках
Політичний союз	Поряд із економічною забезпечується і політична інтеграція. Повна інтеграція	Наднаціональний рівень управління	Втрата країнами-учасницями часткового суверенітету